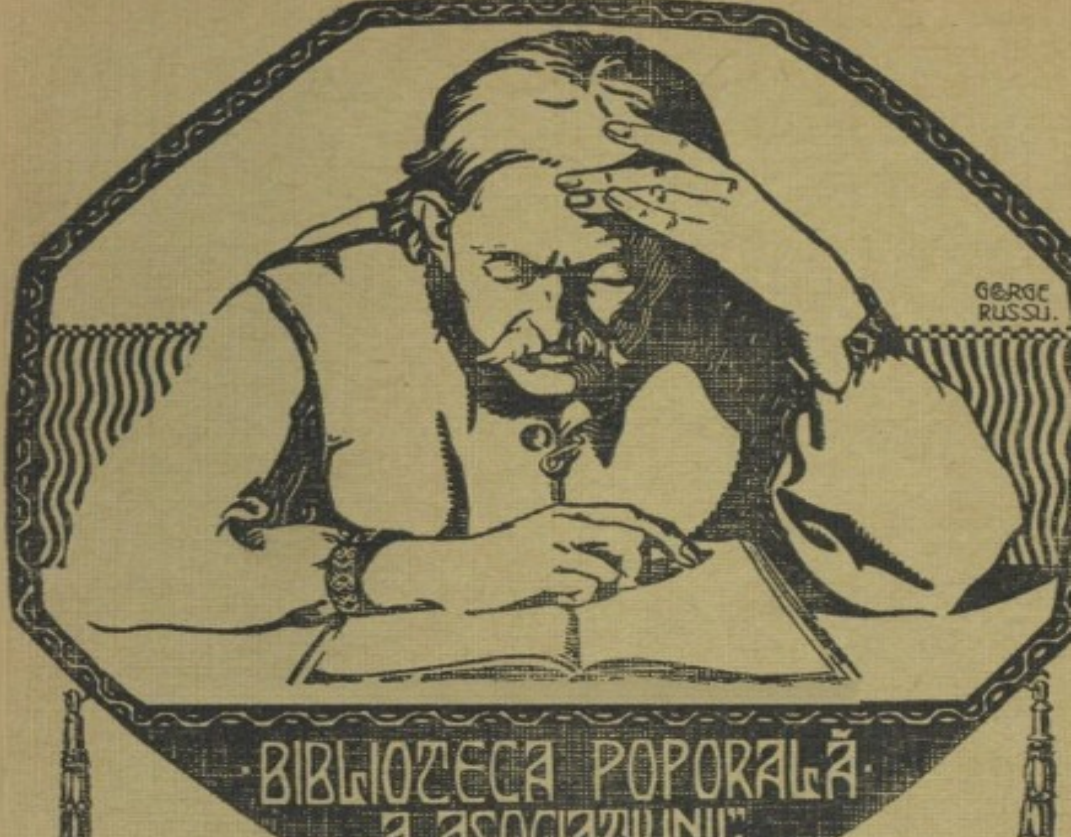

BIBLIOTECA POPORALĂ
A „ASOCIAȚIUNII"

An. I. Nr. 9.

Istoria marelui împărat
ALEXANDRU MACEDON

revăzută de

Mihail Sadoveanu.

SIBIIU, NOEMVRIE, 1911.

:: Apare la 1 a fiecărei luni. :: || Abonamentul pe un an: 2 Co

Pretul 30 banI.

MIHAIL SADOVEANU
ISTORIA MARELUI ÎMPĂRAT ALEXANDRU MACEDON

În vremea când era cursul lumii 5250 de ani.

Editura „Asociaţiunii BIBLIOTECA POPORALĂ”.
SIBIU
1911

Împărăţia la răsărit, în India, marele Por împărat, şi la amiază-zi domnea, peste Persia, marele Darie împărat, iară Merlichie împărat stăpânea Râmul şi tot apusul cu toţi craii; şi la Macedonia eră Filip craiul. Iară peste Egipt împărăţia Netinav împărat, carele eră filosof mare şi fermecător şi cetitor de stele, şi eră atât de măestru cât luă bunătăţile şi dulceaţa de la patru ţări, adecă: grâul, vinul, untul şi mierea. Şi eră ţara lui toată sănătoasă şi plină de toată dulceaţa lumii; iară în ţările altora eră tot foamete şi boale grele; şi cine mergea asupra lui Netinav, nu-l putea bate, că făcea fermece, şi băteâ oştile, de fugiau şi se risipiau şi nu ştiau ce să facă; şi pe el nimenea nu-l putea birui.

Atunci se adunară acei patru crai la craiul Avarilor, la un scaun, şi se sfătuiră zicând: Ce să facem noi cu Netinav, împăratul Egiptului? că iată cum ne sărăceşte ţările şi noi nu putem să ne batem cu el, de fermecile lui! Şi aşa, scriseră ei carte la Darie, împărat peste Perşi, astfel:

„Scriem noi patru crai: craiul Avarilor, craiul Arapilor, împăratul Cazâlvaşilor şi craiul Etiopilor, la marele împărat Darie al Persiei, ca la un Dumnezeu al Dumnezeilor şi împăratul împăraţilor. Aceasta-ţi dăm de ştire împărăţiei tale că este un împărat la Egipt, anume Netinav, carele atâta de fermecător este, încât ne-a luat toate bunătăţile noastre; şi el la oaste nu mai merge, ci-şi mână numai oştile sale, şi bat oştile lui pe toate

oştile noastre. Te rugăm cu capetele plecate până la pământ, să ne dai oastea ta întru putere, ca să-l scoatem din ţara Egiptului şi să pui împărăţia ta, împărat de la tine, că el este sterp şi fii nu are, şi noi ai tăi să fim”.

Darie împărat cetind cartea, se miră de Netinav, şi milostivindu-se la cererea împăraţilor, strânse oaste mare. Şi se sculă însuş Darie împărat ou puterea lui şi porni asupra lui Netinav la Egipt, trimiţând solul său la cei patru crai ca să le spue că el a plecat asupra lui Netinav. Iar ei văzând pe sol s-au închinat la mila lui Darie împărat. Şi merseră asupra lui Netinav cu toţii, şi se apropiară de ţara Egiptului; şi văzură boierii lui Netinav, şi alergă un boier anume Verveliş la Netinav şi zise: „O Netinave împărate! Să ştii că azi dai zile multe pentru puţine, că astăzi iată marele împărat Darie şi cu toată oastea lui a venit la hotarul ţării noastre.”

Netinav zise: „O dragul meu Verveliş! nu bat oamenii mulţi războaele, ci vitejii cei buni; că sunt viteji între viteji, ca şi cai între cai; iară tu te-ai speriat, ci nu te teme. Mergi la hotar şi ţine straja acolo, şi la mine trimite glas, că eu voiu repezi cărţi pe la boieri, să se gătească de oaste şi să se strângă la Egipt.” Şi după aceasta, se duse Verveliş înapoi cu straja, iară Netinav făcu nişte vrăjitorii, că topi ceară şi o vărsă într-o tipsie de aur, şi făcu oşti de ceară; şi văzu Netinav oastea lui spartă, şi văzu pe Dumnezeul Perşilor în Egipt. Şi zise Netinav: „O vai de tine, Egipte! în mulţi ani te veselişi şi bine petrecuşi cu împăratul Netinav, ci de astăzi fi-veţi robi perşilor lui Darie. „ Şi plânse Netinav împărat şi scrise carte: „Scriu vouă, Egiptenilor, că nu putuiu răbda să văd amarul vostru. Ci mă dusei de la voi bătrân, şi mă voiu întoarce tinăr de treizeci de ani, şi scoate-vă-voiu din mâna lui Darie împărat." Şi zise: „Vai de acela care nădăjdueşte spre vrăjitorii: ca şi acela ce se razimă de umbră, şi când gândeşte să se odihnească, cade jos.”

Şi pusestema în pat, şi cartea pe masă, şi chemă pe bărbierul lui, şi-i rase barba, mustăţile şi capul, şi se îmbrăcă în haine proaste şi ieşi noaptea din Egipt, şi se duse la Filipus, cetate în

Macedonia, şi se făcu vrăjitor doftor, şi şedea într-un loc dosnic în cetate.

Iar în urmă merseră Egiptenii la curţile lui şi nu-l găsiră; ci găsiră stema în pat, şi cartea lui pe masă; şi mult plânseră pe Netinav. Şi zidiră stâlp şi-l vărsară în chipul lui Netinav, şi-i puseră stema în cap, şi cartea în mână. Iară Darie împărat luă Egiptul, apoi se întoarse în Persia.

*

Iară Filip, craiul din Macedonia, având a purcede la oaste, chemă pe Olimpiada împărăteasa şi-i zise: „Eu mă duc la oaste, şi tu feciori nu faci; iar acum de nu vei face fecior până mă voiu întoarce de la oaste, tu nu vei mai fi cu mine!” Şi o sărută dulce, şi se duse. Iară Olimpiada era frumoasă fără seamă şi feciori nu făcea. Şi mult se întristă ea de acel cuvânt şi eră scârbită. Ci o roabă a împărătesei ştia pe Netinav vraciul, adecă doftorul, şi grăi: „Doamnă Olimpiadă! este aicia în cetatea noastră un vraciu foarte mare, să-l întrebăm, poate are ierbi de feciori”! Iară împărăteasa mână roaba de grabă la vraciul Netinav şi-i zise: „Vraciule! m-a mânat doamna mea împărăteasa, să te întreb, poate ai ierbi de feciori”. Vraciul zise: „Am ierbi de feciori”. Roaba se întoarse la împărătească şi spuse că are vraciul ierbi de feciori. Împărăteasa chemă pe Netinav; şi el se duse şi o văzu frumoasă fără seamă. Şi grăi împărăteasa: „Omule! putea-vei tu să faci să nasc feciori? că bună plată îţi voiu da”.

Şi-i dădu Netinav ierburi, pe care le adunase el şi-i zise, că va naşte fiu mare şi puternic, iar la ciasul naşterii să-l cheme şi pe el.

Ciasul naşterii veni, şi împărăteasa chemă pe Netinav şi-i zise: „Ciasul naşterii a sosit”. Şi căută Netinav în stele şi zise: „Să ţii puţintel să nu naşti, că este cias rău şi planetele nu s-au tocmit pe stare, şi crugul stă pe lună şi zodiile n-au purces, şi stelele stau pe loc, şi de vei naşte acum, vei naşte om prost ca şi alţi oameni”. Şi ţinu puţintel până stătură planetele pe tocmeală şi născu fiu, şi Netinav îl luă în braţe, îl binecuvânta, şi zise: „Să-i

punem numele Alexandru”. Şi s-a născut feciorul în luna lui Martie a douăsprăzecea zi, şi-l luă moaşa şi-l duse la biserica lui Amon şi Apolon Dumnezeii şi-l binecuvântară preoţii şi-i puse numele Alexandru. Greceşte aşa se chiamă, iară româneşte Mare, ales, că era mai ales decât toţi.

Iară Filip craiul venlă de la oaste, de la Darie împărat; şi într-o noapte văzu un vis; şi ieşi din cort, se aşează dinaintea cortului, şi chemă pe Aristotel, şi-i spuse visul zicând: „Văzut-am astă-noapte în vis că mi-a adus Amon Dumnezeu un fecior mic”. Şi filosoful i-a răspuns: „Bucură-te Filipe, că ai dobândit fiu din Olimpiada!” Şi Vorbind ei astfel, sosi un vultur mare şi trecu peste Filip, şi-şi lăsă oul în poala lui Filip; iară craiul se sperie, şi sări de pe scaun, şi oul îi căzu jos din poală, şi crepă oul şi ieşi un şarpe mic din el, şi încunjură oul, şi când vru să intre îndărăt, muri la gura oului. Aristotel zise: „Craiule Filipe! să şti că visul tău se va izbândi, că acel ou este pământul, iară şarpele cel mic este fiiul tău, şi va luă lumea toată şi la moşia lui nu va mai merge”. Într-aceeâ sosiră boierii de la Olimpiada şi spuseră lui Filip că a născut împărăteasa fiu; şi se veseli Filip craiul, şi purceseră spre Macedonia. Şi cum s-a apropiat, ieşiră înainte-i cu toţi boierii cu daruri şi cu fiul şi se închinară înaintea lui Filip craiul; iară lui Filip bine-i păru de fiu, şi-l luă în braţe şi-l binecuvântă, şi zise fiului: „Bucură-te al doilea Iosif prea frumoase!” şi au înţeles craii, şi pe Iraclie împărat. Şi-l luă şi Aristotel pe Alexandru în braţe şi-l binecuvânta, şi zise: „Să fie mâna ta peste toţi împăraţii din lume”. Şi merse la Filipus cetate şi mult se veseli craiul.

Iară Filip craiul chemă pe Aristotel, şi-i zise: „Dascăle Aristotel, să iei pe Alexandru meu să-l înveţi cartea şi filosofia ta, şi înţelepciunea ta”. Şi-l luă Aristotel şi-l învăţă carte, într-un an psaltirea şi psalmii; şi se mirau voinicii de el, cum învăţă aşă de iute şi bine. Într-o zi se duse Netinav la Olimpiada şi zise: „împărătească Olimpiade! să spui lui Alexandru să vie la mine, să-l învăţ filosofia mea. Să vie seara la mine să-l învăţ cursul planetelor, starea crugului, umbletul zodiilor, numerile, temeliile şi citirea stelelor”. Olimpiadei îi plăcu aceasta şi chemă pe

Alexandru şi zise: „Fătul meu Alexandre, iată este acest filosof foarte mare, şi cititor de stele şi ştiutor de planete şi de crugul cerului, şi mi-ar fi voia să înveţi”. Şi mai zise mamă-sa: „Sărută mâna lui Netinav”. Şi Netinav încă sărută pe Alexandru.

Şi zise Netinav: „Să vie Alexandru seara la mine şi ziua la Aristotel; la mine noaptea, ca să-l învăţ cititor de stele şi umbletul planetelor şi zodiile cerului”. Şi aşa mergea Alexandru oână la amiază la Aristotel filosoful a învăţătură, iară îndeseara mergea a Netinav împăratul; şi învăţă şapte ani toată filosofia lui Aristotel şi a lui Netinav mândria Egiptului.

Într-o zi strânse Aristotel două sute de cuconi de vârsta lui Alexandru şi puse pe Alexandru peste o sută, şi pe Ptolomeu peste altă sută, să ispitească norocul lui Alexandru; şi făcu şi tocmi două oşti; şi se loviră cu suliţi de trestii, şi se tăiară ou săbii de lemn, şi bătu Alexandru pe Ptolomeu, şi sparse oastea lui Alexandru pe oastea lui Ptolomeu. Iară Aristotel priviâ din foişor, şi zise: „O dragul meu Alexandre! de vei fi tu împărat, ce bine îmi vei face?” Alexandru zise: „Nu trebuieşte a făgădui darul, pănăce nu-l va da Dumnezeu; iară viţa de la par nu se depărtează”.

Iar într-o zi muri Netinav şi-l îngropară cu mare cinste, ca pe unul ce fusese rege al Egiptului.

*

într-o noapte se înfăţişă comisul la Filip şi zise: „împărate Filipe!

Astăzi a fătat o iapă un mânz minunat. Este roşu şi cu un corn între urechi de un cot de lung! Filip craiul auzind aceasta, se miră de aşa cal minunat şi frumos şi porunci să facă grajd de fier. Şi făcură grajd de fier şi băgară iapa cu mânzul în grajd: şi mânzul crescu frumos şi se făcu foarte rău. Şi pe cine judecau de moarte acolo îl băgau, şi calul cu rea moarte îl omora; şi nimeni nu cuteză să se apropie de cal, fără numai comisul lui.

Iară într-o zi se apropie Alexandru de grajd şi băgă mâna pe fereastră; şi calul veni la el şi se plecă ca un june şi rândieză încetinel, cu blândeţă, ca la Domnul său; şi Alexandru apucă pe Ducipal de corn şi de ureche, şi calul nimic nu-i făcu. Şi de multe ori s-a dus apoi la fereastră.

Într-altă zi merse Alexandru, şi stricând lăcatul de la grajd, puse frâul în capul calului, şi aşează şeaua şi-l scoase afară; şi încălecând pe Ducipal neînvăţat ieşi afară pe poartă. Filip văzu aceasta din foişor, şi se spăimântă foarte, văzând cocon mic, pe cal rău şi neînvăţat; şi porunci să încalece toţi boierii de grabă, şi să meargă după Alexandru. Şi încălecară pe cai buni şi ageri, şi alergară la poarta cetăţii, ce se chiamă cursul cailor, şi se opriră acolo, şi Alexandru zise: „Acum, boieri să alergăm caii”.

Şi Alexandru ieşi înaintea boierilor şi nu-l mai zări nimenea; numai praful se vedea învăluind. Şi sosiră la poartă, şi eră acolo un părău adânc, de 15 coti de larg; şi-l sări Alexandru. Şi se sperie Filip şi zise! „Căutaţi ân părău că va fi pierit coconul.” Şi căutară şi nu-l găsiră*; ci* îl văzură venind din cealaltă parte ca un viteaz; şi întră în cetate, şi boierii toţi descălecară şi i se închinară ca unui împărat.

Filip zise: „Boieri! cum vi se pare fiul meu şezând pe cal? Seamănă cu Iraclie împăratul, viteaz peste toţi vitejii!” Şi se mirau toţi de cocon mic pe cal neînvăţat şi sperios să vadă! Zise Filip: „Să ştiţi, boieri, că va fi vai de acela ce va veni de acum înainte cu sabia spre Macedoneni, că de mâna lui Alexandru pieri-va şi de Măcedoneni gonit va fi!” Filip Craiul dintr-acea zi strânse o mie de voinici de vârsta lui Alexandru să fie cu el, să înveţe a săgeta şi să umble cu el la vânat.

Iară într-acea vreme se aflau la ostrovul Dalfionului măestrii făcute, de lemn, pe o roată; şi erau acolo nişte viteji; şi cine din lume voia să-şi ispitească vitejia şi norocul, acolo mergea şi se lovea cu acei viteji; şi de-l tăia, tăiat era şi-i luă calul, armele şi ce eră la el tot.

Alexandru auzi de acea roată la ostrovul Dalfionului, şi ducându-se la Filip zise: „Filipe, să mă laşi să mă duc la ostrovul Dalfionului, să-mi ispitesc strişteа şi norocul!”

Filip zise: „Dragul meu Alexandre! nu ţi se cade ţie să mergi la ostrovul Dalfionului, că eşti încă prea tinăr, numai de cincisprezece ani, şi acolo sunt viteji bătrâni!

Alexandru zise: „Să mă laşi, Filipe, să mă duc.”

Filip zise: „Alexandre, să fie voia ta deplin, şi te du cu ajutorul lui Amon şi Apolon Dumnezeu să te întărească. Şi să iai galbeni mulţi de toată treaba ta şi să iai şi o sută de voinici!”

Şi luă Alexandru cu el pe Ptolomeu, şi pe Filip, şi galbeni mulţi, şi alte de ce le-au trebuit; şi încălecă pe Ducipal şi plecă la ostrovul Dalfionului. Şi dacă ajunse acolo, învârti de două ori roata într-acel loc, şi ieşiră doi viteji, pe nume Calistenus şi Laomedus. Şi se lovi Alexandru cu Calistenus, şi tălă Alexandru pe Calistenus; şi Ptolomeu se lovi cu Laomedus şi prăvăli pe Laomedus. Alexandru luă calul lui Calistenus şi armele, iar din acea cetate ieşiră toţi de priveau la aşa viteji, şi se mirau de coconi tineri că biruise pe viteji bătrâni; şi se mirau şi de frumseţile lui Alexandru. Iar acolo sta un filosof pe nume Uranie, şi întrebă el pe Alexandru: „De unde eşti şi al cui fecior eşti? şi cum te chiamă?”

El răspunse: „Alexandru mă cbiamă, şi sunt feciorul lui Filip craiul!”

„Am auzit eu de la dascălul meu, că va să iasă sabie din Macedonia, şi împărat de la Filip, şi să ştiţi că acesta este, şi va luă lumea toată!”

Şi iar zise cătră Alexandru: „De vei fi tu împărat şi vei veni la noi, milostiv să fii ţârei noastre!”

Alexandru zise: „Nu cu voia mea, ci cu voia lui Dumnezeu pot fi împărat!” Şi se întoarse în Macedonia.

În această vreme pe Filip îl făcuse nişte boieri de îşi lăsase pe împărăteasa lui, pe Olimpiada muma lui Alexandru, şi luase altă împărătească. Alexandru auzi de aceasta pe cale, şi se mănie; iar lui Filip bine îi păru dacă auzi de Alexandru că a venit, şi-l chemă la masă, şi-l puse lângă el, şi-l întrebă: cum a petrecut acolo? Iar unul din boierii ce făcuse pe Filip de-şi gonise împărăteasa grăi: „Filipe craiule, bucură-te că îţi aducem împărătească bună şi înţeleaptă!”

Alexandru auzi aceasta şi zise: „Nu poate fi asta, Filipe, până voi fi eu viu!” Şi se sculă „şi începu a răcni ca un leu; şi luă un scaun şi lovi pe acel boier în cap şi-l ucise pe loc; şi lovi pe altul, şi pe loc muri şi acela; iar ceilalţi săreau din foişor fără voia lor, şi-şi frângeau mânile şi picioarele. Iar Filip se spăimântă şi trimise să vie Olimpiada muma lui Alexandru, şi trimise îndărăt pe cealaltă crăiasă. Şi mai petrecu doi ani cu Olimpiada şi căzu într-o boală grea, şi zăcu un an. Iar Tătarii auziră că zace Filip, şi se sculară cu împăratul lor Altalmiş, cincizeci de mii de Tătari, pornind spre Macedonia către Filip craiul; şi auzi Filip, şi se scârbi mult, şi chemă pe Alexandru şi-i zise: „Fătul meu Alexandre! astăzi a venit vremea să mă găsesc bolnav; şi iată Tătarii vin asupra noastră să ne prade ţara şi să o robească, şi eu nu pot să merg la războiu; dar tu, fătul meu, să te scoli, să iai zece mii de Macedoneni aleşi, şi să mergi înaintea lor, să te baţi cu Tătarii pentru moşia ta, şi pentru ţara ta, ca să nu pierzi ţara, şi moşia, şi domnia!”

Alexandru strânse treizeci de mii de oameni aleşi şi ieşi înaintea Tătarilor; şi se apropie de ei; şi merse însuş el iscoadă la Tătari şi-i văzu risipiţi, şi fără străji; şi se întoarse la Macedoneni, şi le spuse ce a văzut. Apoi noaptea făcură focuri multe împrejurul Tătarilor; şi-i loviră noaptea de trei părţi; şi deteră în trâmbiţe şi în tâmpine; iar Tătarii nu ştiau ce să facă, şi văzând focuri multe împrejurul lor, se spăimântară; iar Macedonenii, intrară în ei cu sabia, şi până în ziuă taiară douăzeci de mii, şi le pieri şi împăratul Altalmiş, şi prinseră treizeci de mii vii, şi-i scoaseră la câmp, şi zise Alexandru: „Voi Tătarilor! iată că vă peri împăratul vostru Altalmiş şi voi aţi căzut în mâna mea. De vă

veţi închina mie, şi voi şi ţara voastră, şi veţi primi domn de la mine, eu vă voiu lăsa; iar de nu vă veţi închină mie, cu toţii veţi pieri!”

Tătarii grăiră: „Craiule Alexandre: de vreme ce ne-am pierdut împăratul şi pe noi ne-ai prins, ne închinăm ţie şi noi şi ţara noastră, şi ne pune tu împărat, şi noi să-ţi dăm haraciu”. Alexandru le dete domn pe vărul său Franţa, foarte viteaz, şi-l trimise cu Tătarii în ţara lor, iar Alexandru porni spre Macedonia.

Iară Anarhos, împăratul Pelagonici, auzind că merg Tătarii spre Filip la Macedonia, scrise carte: „Eu Anarhos, împărat al Pelagonitului, scriu la fratele meu, Filip craiul, sănătate şi vieaţă. Am înţeles că vin Tătarii asupra ta; iară să ştii Domnia ta, că-ţi voiu veni ajutor cu oaste: în zece zile voiu fi acolo!” Iară lui Filip foarte bine-i păru. Acest Anarhos împăratul trecuse oarecând pela Filip, şi se cinstise foarte bine cu Filip, şi văzuse atuncea Anarhos împăratul pe. Olimpiada cea frumoasă şi o îndrăgise; şi nimenea nu ştia. Se sculă el cu oastea lui şi se făcea a merge ajutor lui Filip, iară el mergea să apuce pe Olimpiada; şi merse până în Macedonia, şi trimise răspuns să iasă Filip cu împărăteasa, să se întâlnească în tabără. Filip fu bucuros, că nu ştia viclenia lui. Alexandru eră la oaste; iară Filip eşi cu Olimpiada în tabără, şi Anarhos răpi pe Olimpiada şi se întoarse înapoi. Filip avea şi el puţină oaste; vru să se bată cu el, dar nu putu, şi încă-l răni pe Filip foarte rău; şi s-a dus^ Anarhos cu muma lui Alexandru. Întră-această vreme sosi şi Alexandru de la războiul Tătarilor, şi boerii spuseră lui Alexandru, şi-i ziseră: „Alexandre! iată Anarhos împăratul venit-a cu oastea lui şi bătut-a pe tatăl tău şi luat-a pe Olimpiada, muma ta, şi a fugit cu ea!” Alexandru dobândise cai buni, şi arme bune de la Tătari, şi se repezi cu zece mii de viteji buni, pe cai odihniţi, şi luară în goană pe Anarhos împăratul şi-l ajunseră fără veste; şi lovindu-l sfârmară oastea lui şi pe el îl prinseră viu, şi mulţi cai buni şi arme luară. Şi aduseră pe Anarhos la Filip, şi zise Alexandru: „Filipe, iată vrăjmaşul tău!” Şi se sculă Filip-craiul şi j unghie acolo pe Anarhos împăratul; şi zise Filip: „Se duce sufletul meu la Iad!” Apoi grăi către Alexandru: „Să fii binecuvântat de

Dumnezeu şi de mine, şi să fie mâna ta peste toţi!” Şi muri şi Filip, şi-l îngropară cu mare cinste lângă Netinav împăratul.

Alexandru se aşează în scaunul tatălui său, în Macedonia, şi trimise cărţi pe la toate cetăţile: la Tătari, la Pelagoni, şi prin Macedonia, să se strângă toţi craii, domnii şi boierii lui la Filipus cetate. Şi se strânseră toţi: veni şi Franţa, împăratul Tătarilor. Alexandru din scaunul tătâne-său grăi astfel către toţi, mari şi mici: „Voi Domnilor şi voi boierilor, v-am chemat, căci voiu să cer un sfat; că iată, fraţilor, împăratul vostru şi tatăl meu muri şi eu tânăr rămăsei în scaunul său; cum mă povăţuiţi voi să domnesc? că tată-meu a ţinut împărăţia cum trebuia în zilele lui”. Ei ziseră toţi: „Craiule Alexandre! tot omul să-şi câştige la tinereţe, ca să aibă la bătrâneţe să se odihnească, că sunt cinstite”.

Selevcus zise: „Craiule Alexandre! împărăţia se ţine cu oameni, cu sfatul bătrânilor, şi cu întrebarea!” Iar Antioh voivodul zise: „Craiule Alexandre, războaele fac pe împăraţii cei tineri mari, şi la bătrâneţe nu se bat!” Antigon zise: „Craiule Alexandre! trebueşte să mergem noi peste alţii, să nu vie alţii peste noi; căci cu cât zăbovim noi, alţii nu vor zăbovi a veni peste noi; ci mai bine este întâi decât apoi!” Ptolomeu voivodul zise: „Craiule Alexandre! să facem cercetare şi să scriem oştile, şi să punem voivozi, căpitani, şutaşi şi vătaşi, şi să facem steaguri şi să punem pe steaguri paveze, să se ştie la cine slujim”. Lui Alexandru îi plăcură aceste sfaturi toate, şi trimise cărţi prin toate oraşele, să se strângă meşterii toţi: faurii, croitorii, pavezarii şi suliţarii, să vină la Filipus cetate. Deci se strânseră toţi din toate părţile, şi porunci Alexandru: să facă faurii coifuri şi săbierii săbii, şi pavezarii paveze, şi suliţarii suliţe, şi croitorii steaguri, şi să pue scrisorile toate pe steaguri şi pe paveze semnul lui Alexandru. Aceasta se şi făcu.

Apoi ieşi poruncă să se gătească tot omul, să-şi facă arme bune, şi făcură căutare şi scriseră oastea şi puseră voevozi, căpitani şi şutaşi; şi toţi meşterii lucrară într-un an ziua şi noaptea; şi se gătiră de război.

*

Marele Darie împărat auzi că a murit Filip craiul Macedoniei şi a rămas cocon tinăr, şi trimise sol şi carte pe Candarcus, la boierii lui Filip: „Eu Darie, împărat peste toţi împăraţii, şi întocmai cu Dumnezeu şi luminat tocmai ca soarele, şi Dumnezeul Perşilor, împăratul împăraţilor şi a tuturor Domnilor Domn, scriu vouă Macedonenilor, cari sunteţi mai marii boieri ai lui Filip. Să ştiţi, că am înţeles, că a murit împăratul vostru, şi a rămas fiul său mic; şi mie îmi pare rău de Filip şi-mi este milă de fiul său; şi aşa îmi este voia, să-l trimeteţi la împărăţia mea, să steie până va fi de domnie. După aceea iară îl voiu trimite la moşia lui. Iară vouă v-am trimis să vă fie domn Candarcus, şi să-mi daţi haraciu, şi oaste când va trebui; iară pe feciorul lui Filip să-l trimiteţi la mine cu toate steagurile lui, să slujască porţii mele; că sunt la mine 40 de fii de împăraţi mai mari decât dânsul. Şi altminteri să nu faceţi!”

Candarcus veni în Macedonia, şi merse la Ptolomeu voivodul, iară Ptolomeu merse cu el la Alexandru. Şi auzi Alexandru că vine solul lui Darie împăratul, să fie el stăpânilor în Macedonia, şi se aşează pe scaunul tatălui său, de aur, şi-şi puse stema în cap; şi aveâ voinici tineri împrejurul jeţului: toţi cu lanţuri de aur. Deci merse Ptolomeu cu solul lui Darie la Alexandru, şi se închinară lui Alexandru, şi-i deteră cartea. Iar logofătul ceti cartea, şi Alexandru ascultă şi se mănie, şi rupse cartea zicând: „N-ar trebui Darie să grăiască cu picioarele, şi la cap să nu caute; nu sunt Macedonenii aşa cum i se pare lui”. Şi se duse solul la gazdă. Alexandru scrise carte lui Darie: „Eu Alexandru viteazul şi împăratul Macedoniei scriu ţie, Darie, sănătate, şi-ţi mulţămesc de cartea care mi-ai trimis. Ce te îngrijeşti tu de ţara mea? Şi pe mine mă pofteşti, tinăr, să slujesc porţii tale, şi să mă hrăneşti. Iară dacă mă socoteşti fiu mic ce sug ţâţă, lasă-mă până voiu înţărca de la ţâţa maicii mele, apoi voiu veni la tine să mă hrăneşti; iară pe Când arcuş să nu-l mai trimiţi la Macedonia, că nu-l vei mai vedea, că Macedonenii nu sunt aşa fără cap cum îţi pare ţie”. Alexandru cinsti şi dărui pe sol, şi-i dete cartea să o ducă lui Darie. Şi cetindu-o Darie începu a râde; iară Candarcus zise: „împărate! nu trebuieşte să râzi de nişte cuvinte ca acestea, căci după cât îl văzui, era cocon tinăr, dară mintea de

bătrân i-a fost”. Iară Darie chemând pe alt boier, pe nume Calidonus, îl mână pe acela la Alexandru: şi-i trimise jucării mici de copil, şi două rotile să se joace, şi două racle, şi doi saci de mac, şi cartea lui: „Eu Darie împăratul, Dumnezeul Perşilor, scriu ţie, fătul meu Alexandre, sănătate. Află, că n-am ştiut că eşti atât de înţelept; dar te pricepui la solia dintâi; şi să şti, că înţelepciunea tinerilor scurtă este. Iată, că ţi-am trimis jucării şi căruţ să te joci cu coconii, şi ţi-am trimis două racle deşarte să le umpli de liaraciu, şi ţi-am trimis doi saci de mac să-l numeri, ca să afli numărul oştirii mele. Iară tu curând să-mi trimiţi liaraciu; şi de nu vei trimite, vei veni legat la mine”.

Şi trimise pe Calidonus sol la Macedonia; şi se înfăţişă solul la Alexandru, care stă în jeţul lui de aur şi cu stemă în cap. Solul dete cartea şi o ceti Alexandru, apoi clătină din cap şi zise: „O nenorocite Darie, cu mărirea ta deşartă, tu cu Dumnezeu te potriveşti, iară mie-mi pare că nici unui om de pe pământ nu te vei potrivi”. Şi Alexandru începu a mânca macul, şi sparse raclele şi pe sol îl trimise la gazdă.

Alexandru scrise apoi carte lui Darie „Sănătate! şi să ştii că de toată cinstea ai fost, iară acum ai ajuns în mintea copiilor. Cu acestea ce mi-ai trimis tu mie, tu-mi cugeti bine, să fiu împărat de lume; că aceste roate sunt pământul, şi cum se învârteşte pământul, şi aceste roate, aşa te vei învârti tu înaintea mea! Raclele tu mi le-ai trimis plocon, iară macul eu l-am mâncat. Ci eu îţi trimit o traistă de piper să-l mănânci tot, să vezi că Macedonenii sunt lei, iară Perşii oi; şi te rog să-ţi ţii Răsăritul cu Perşii tăi”. Alexandru porunci să se strângă oştile lui pe câmpul Filipusului, şi veniră toţi boierii şi Macedonenii şi aflată optzeci de mii de oaste şi zece mii de Macedoneni aleşi, şi tocmi oştile, şi se gătiră de răsboiu cu oaste mare.

Într-acea vreme îndemnând Dumnezeu pe Alexandru împărat, purcese întâi cu oştile la Solon cetate. Şi rău se spăimântară Solonenii de Alexandru şi trimiseră carte: „Eu împăratul Arhidon cătră marele Alexandru Măcedon. Sănătate şi voie bună trimit împărăţiei măriei tale. Şi dacă auzii de împărăţia ta, bine-mi păru că te-a mărit Dumnezeu împărat. Noi. Cu tine nu ne vom bate, ci

ne închinăm măriei tale, şi cinste face-vom cât ne va fi puterea; şi trimis-am pe feciorul meu pe nume Polica, cu dar de ce se află la noi, şi să slujască împărăţiei tale; iară pe noi să ne laşi pe împărăţia noastră, şi noi să-ţi trimitem pe an haraciu, adecă dare, cât vei pofti, şi să te milostiveşti spre noi, Alexandre, şi de-ţi va fi voia, vom ieşi la închinarea ta."

Şi aşa trimise Arhidon împăratul pe feciorul său sol cu plocon şi cu carte la Alexandru. Şi ceti Alexandru cartea, şi primi darul bucuros, şi de feciorul lui Arhidon bine-i păru şi-l luă la el. Apoi scrise carte: „Scriu ţie fratele meu Arhidon, împăratul Solonului, sănătate. Îmi pare bine de plocon. Cum se zice: capul plecat nu-l poate tăia sabia. Iar feciorul tău de astăzi lângă mine va fi, şi tu împărăteşte în pace şi-mi trimite haraciu o sută de mii de galbeni pe an, şi câte zece mii de viteji călăraşi înfieraţi, şi fii sănătos cu toţi oamenii tăi!"

Alexandru de acolea merse la Afina, şi ajunse sub cetate. Şi eră Atina cetate mare şi împodobită şi înfrumseţată cu de toate frumseţile lumii; şi o judecau doisprezece filosofi, şi împărat nu aveă, şi domnea ţările elineşti toate. Sosi Alexandru sub cetate şi auziră Atinenii, şi făcură sfat: închina-se-vor ori nu. Şi grăi un filosof pe nume Sofonie: „Bine este nouă să ne închinăm lui Alexandru, că este înţelept şi milostiv; el a luat ţara tătărească într-o zi, şi a ucis pe Criz împăratul iarăş într-o zi; şi s-a dus la Solon, şi i se închinară, şi nimica nu le făcu, şi-i lăsă pe loc în pace. Şi noi de ne vom închina lui, nici în cetate nu va intră, ci va trece la Râm. „ Iară alt filosof zise: „De când e Afina cetate, niciun împărat nu a putut-o luă; nici acesta nu o va bate; că oare când, venit-a Dionisie împărat cu toată puterea lui, şi nu o putu luă, ci s-a întors cu ruşine; şi venit-a Schidir împăratul cu Perşii, şi nu o putu bate şi încă l-au gonit cetăţenii până ce s-a înecat în Mare. Ci nu trebuie să ne închinăm noi feciorului lui Filip. Tu nu ştii ce grăeşti, că unde este minte multă, şi nebunie este multă". Şi se ruşină Sofonie filosoful, şi peste noapte eşi din cetate şi merse la Alexandru, se închină lui, şi-i spuse toate de rândul cetăţii. Alexandru trimise sol în cetate pe un Tătar, fără carte, şi Tătarul se înfăţişă şi zise: „Aşa vă zice Aexandru împăratul, să vă

închinaţi lui, şi să-i daţi liaraciu şi oaste pe an, iar de nu vă veţi închina de voe, vă veţi închină de nevoe, după pagubă”. Iar ei nu înţeleseră limba lui, ci căutară un tălmaciu şi le spuse ce zisese solii; iar cetăţenii se mâniară şi tăiară capul tălmaciului şi răspunseră solului: „Du-te şi spune lui Alexandru că nu va fi în Atina împărat feciorul lui Filip. Încă cum a vrut a venit, iar cum va vrea nu se va duce!” Alexandru se mânie şi zise să bată cetatea de trei părţi. Şi bătând în cetate din cătrău erau Tătarii, mergeau săgeţile ca ploaia, şi cetăţenii nu puteau răbda, ci deschiseră poarta şi năvăliră Tătarii în cetate; iar cetăţenii puseră praf, adecă iarbă de puşcă, şi-l aprinseră, şi periră zece mii de Tătari; şi de altă parte căzură cinci sute de Macedoneni ucişi cu maşini de războiu. Apoi Macedonenii puseră strajă, făcură sfat, şi zise Diogen filosoful: „împărate! cetatea cu sila n-o vei lua, că sunt două sute de mii de oameni în cetate. Ci să facem meşteşug, să-i scoatem din cetate, că-i vom bate, pentru că nu ştiu rândul la războiu.” Alexandru zise: „Să aducă o mie de boi şi zece mii de oi!” Şi după ce aduseră, scrise carte: „Eu Alexandru scriu vouă Atinenilor, să ştiţi că am venit la voi ca să bat cetatea, dar astă noapte veniră Dumnezeii voştri la mine şi mă certară foarte rău pentru voi! Şi acum să ştiţi că m-am întors în Macedonia şi am lăsat Dumnezeilor voştri o mie de boi şi zece mii de oi, să le faceţi jertfă Şi puse cartea într-un lemn înalt, şi se întoarse îndărăt zece mile de loc şi ascunse oştile într-o pădure, împărţite în trei locuri. Şi dimineaţa cetăţenii căutară, şi nu văzură oastea, ci văzură boii şi oile, şi cartea sta sus. Atunci ieşiră afară, şi ziseră: „Fugit-a Alexandru, de frică!" şi începură a-l goni toţi, cu mic cu mare. Iar un călăraş din cetate strigă: „Nu goniţi pe Alexandru, că eu am văzut astă noapte în vis că eră semănat grâu prin cetate şi-l secerau Macedonenii, cel copt şi cel necopt; şi umblă Alexandru călare pe un leu prin mijlocul cetăţii". Dar cetăţenii nu-l băgară în seamă şi goniră pe Alexandru până îl ajunseră. Iar Alexandru ieşi din pădure, şi îi întimpină; şi-i loviră unii din mijloc, alţii dinainte; şi cetăţenii se spăimântară foarte şi nu ştiau ce să facă, ci începură a fugi cătră cetate; iar Macedonenii tăiau într-înşii cum se taie; şi se amestecau unii cu alţii, şi atât se tăiară, cât zăceau ca frunza F şi ca iarba; şi călcau cu caii pe pei destraşi până la cetate*; şi* aprinseră j şi cetatea, şi

arse biserica cea mare, h unde erau Dumnezeii lor, şi arseră; şi Dumnezeii; şi zise Alexandru: „De [aţi fi voi Dumnezei, nu aţi arde.”

Şi eşiră muerile despletite şi zgâriate pe obraz, şi cu fetele, şi cu fiii şi strigau: „Alexandre, milostiveşte-te de noi, şi stânge focul!” Alexandru umbla călare pe Ducipal, şi nu putea opri pe Macedoneni, iar cetăţenii strigau: „Milostiveşte-te, Alexandre! că ne închinăm ţie, noi şi cetatea noastră!”

Alexandru scoase oştile afară, şi stânse focul. Şi atâta moarte s-a făcut, cât n-a mai fost din începutul Atinei. Şi se închinară după pagubă, precum zisese Alexandru. Şi atuncea grăi Alexandru: „Vai de cetatea ce o judecă mulţi! şi vai de acela ce nu ascultă de domnul înţelept! ca şi Atinenii ce nu ascultară pe Sofonie filosoful, că n-ar fi păţit ce păţiră. Pentru aceea a zis prorocul Solomon: „Pe omul înţelept să-l îndrăgeşti, că mai lesne este ţie, şi mai bine cu înţeleptul a purtă o piatră mare, decât cu nebunul a bea vin”. Atuncea plânseră Atinenii cu glas mare; şi se auzi peste toată lumea de amarul lor; şi toţi domnii şi craii elineşti se spăimântară şi merseră la Alexandra cu haraciu pe zece ani. Şi atunci zise Alexandru: „Până nu spargi capul, nu curge sânge. „ Şi şezu acolo zece zile şi de acolo plecă la Râm; şi-i ieşiră înainte nişte crai greceşti, craiul de la Trocinia şi de la Amorea, şi de la Delmana, şi de la Trivala, şi se închinară lui Alexandru toţi şi aduseră daruri şi. Haraciu, şi se veseliră acolo mult. Şi se duseră unii pe la ţările lor, alţii merseră cu Alexandru, şi-i deteră haraciurile şi oştile; şi se aflară o sută de mii de pedestraşi; şi porniră la Râm. Râmlenii auziră şi se turburară. Şi ei încă aveau doisprezece sfetnici de judecau Râmul; şi făcură sfat: închina-se-vor, ori nu se vor închina lui Alexandru. Şi ziseră: să se roage Dumnezeilor. Şi merseră la biserică, făcură rugă lui Amon Dumnezeul lor. Şi li se arată Amon în vis şi le zise: „Voi Râmlenilor, închinaţi-vă lui şi-l lăsaţi să intre în cetate cu mare cinste, că Alexandru este feciorul meu şi este împărat peste toţi împăraţii". Şi Râmlenii, cu mare cinste, ieşiră întâiu cu patru mii de viteji toţi împlătoşaţi, încoifaţi de luminau ca soarele, şi ziseră: „Bine ai venit, Alexandre, a toată lumea împărat!" Şi după aceea

ieşiră cu două mii de fete împodobite, şi toate pe cai albi, cu haine roşii şi cu cununi de aur, şi se închinară lui Alexandru, şi ziseră: „Mulţi ani să trăieşti, Alexandre, împărate a toată lumea!"

Alexandru dacă văzu aşa, zise voivozilor, şi domnilor să-şi tocmească oştile şi steagurile înaintea lui, toţi pe rând; şi după ei mergea Alexandru călare pe Ducipal, şi cu stemă în cap; şi deteră în trâmbiţe, în surle şi în tâmpine; şi cum se apropiară de cetate ieşiră patru mii de orăşeni, toţi cu steaguri de finic în mâni, şi se închinară lui Alexandru, şi ziseră: „Bine-ai venit, Alexandre, împărat a toată lumea!" Şi mai ieşiră două mii de preoţi toţi cu făclii aprinse în mâni, şi cu cădelniţe de aur şi-l întimpinară şi ziseră: „Mulţi ani împărate, să trăieşti!" Şi intrară în cetate, şi merseră la biserica lui Solomon ce o făcuse. Savela împărăteasa, sora lui Solomon, ce se zice Sfânta Sfintelor, şi se închinară. Şi şezu Alexandru în scaunul Râmului; şi începură a scoate daruri; o mie de blide de aur; şi scoaseră plaşca, şi emurlucul lui Solomon, tot cu ochi de şarpe, având într-însul trei pietre ou 12 tocmele, care toate boalele vindecă; şi scoaseră stema cea de mult preţ a împărătesii Savela, şi scoaseră un farij, adecă un cal alb cu şeaua de diamant şi de piele de aspidă, şi scoaseră sabia lui Armeleus Craiu de la Troada, şi scoaseră suliţa lui, de os de elefant, tot cu mărgăritare, şi scoaseră pavăza lui Patrichie împăratul, învălită cu piele de aspidă. Acesta fu ploconul împărătesc. Şi scoaseră cartea lui Daniil Prorocul, şi cetiră în carte aşa: „Când va fi cursul anilor cinci mii două sute, ieşi-va rinocerul, şi va goni pe toţi pardoşii de la apus şi va merge la berbecele cel mare ce-i ajung coarnele până la cer; şi junghia-l-va rinocerul la inimă, şi se vor cutremura toate limbile în lume!"

Alexandru întrebă: „De cine grăt eşte aceasta?" Ei ziseră: „împărate! aşa ne pare noauă să fii tu acela. „ Alexandru zise: „Nu cu voia mea, ci cu a lui Dumnezeu!"

Iară acolo stă un filosof şi zise: „împărate, aşa se spune: pardoşii sunt craii de la apus, iară berbecele este Por împăratul; şi rinocerul este împăratul Macedoniei". Alexandru zise: „Cum va

fi voia lui Dumnezeu, aşa să fie. Adevărat spune, că puternicii cădeâ-vor, şi neputernicii ridică-se-vor!”

Şi acolo şezu Alexandru cincisprezece zile, şi veniră toţi craii şi domnii de la apus cu daruri şi cu haraciu pe zece ani şi se închinară. Iar Alexandru se milostivi spre ei şi le dete moşiile lor. Şi se veseliră acolo Macedonenii cu Râmlenii ca fraţii cincisprezece zile. Şi se ridică de acolo Alexandru cu oştile spre ţara leşească şi o luă, şi cuprinse şi alte ţări multe, şi ajunseră la o pustie. Acolo afară nişte oameni cu obraze ca de om şi cu trupurile de şarpe, şi se bătură cu Alexandru şi pieriră de aceia zece mii. Şi de acolo merseră pe lângă mare şi ajunseră la un munte de fier, şi erau acolo nişte pasări cu obraze ca de muiere şi cu ţâţele şi ou păr de muiere, şi se lăsau pe oaste şi luau omul de pe cal, şi fugeau ou el la munte. Altora le scoteau ochii. Alexandru zise: „Să-şi facă toţi snopi de trestie, şi să-i aprindă cu foc”. Şi aşa făcură: când vrură să treacă, ei aprinseră snopii, iară pasările se lăsară pe oaste şi nu ştiau ce este focul, şi deteră în foc şi-şi aprinseră aripile, şi căzură jos în foc, şi le tăiau oştenii şi le călcau cu caii, şi pieriră pasări o sută de mii, iară din oastea lui Alexandru zece mii de oameni pieriră.

De acolo se întoarse Alexandru la lume, şi ajunse la ţara Egiptului şi o bătu, şi ajunse la marea albă. Şi stătu acolo cu oştile şi puse meşteri să facă catarge douăsprăzece inii, şi să intre câte zece mii de oameni într-una. Şi se lucrară corăbiile în şase luni. Şi puse voivozi pe cinci mii de oameni; întruna Antioh voivodul pe şase mii de oameni, şi pe Vizantie voivodul pe opt mii de oameni. Şi zise Alexandru: „Să intraţi în catarge, şi să mergeţi pe mare, şi să bateţi cetăţile de pe mare, apoi unde veţi ieşi voi să faceţi cetăţi pe numele vostru, ca să ne putem afla la lume”. Iară lui Ptolomeu şi lui Filon le zise: „Să mergeţi pe uscat cu călăraşi şi cu toţi craii ce se află în catarge, şi să mergeţi spre Ţara leşască, şi toate cetăţile să le bateţi, şi să luaţi liaraciuri şi oşti, şi să ne adunăm la Egipt”: Iară Alexandru intră în catargă cu treizeci de mii de oameni; şi purceseră toţi în toate părţile, şi umblată pe apă şase luni; şi ieşi împăratul cu oştile lui spre răsărit, şi făcu cetate mare şi tare şi-i puse numele Alexandria.

Vizantie ieşi la Ţarigrad, şi el făcu cetatea pe numele lui: Vizantie[1]. Antioh ieşi la Antiohia. Selevehie ieşi la Ţara arăpească, pe marea Neagră, şi făcu cetate pe numele lui: Selevehia. Ptolomeu şi Filon merseră pe uscat spre Ţara leşească, şi spre marea Aerăm Tătar, ce se chiamă azi Ardealul, Moldova şi Ţara românească, şi luară cetăţi multe, şi prinseră pe craii vii, şi-i legară şi-i duseră la Egipt. Şi se adunară la Alexandru, şi se veseliră mult şi spuseră câte cetăţi au luat şi deteră pe acei domni legaţi, şi spuseră lui Alexandru cum n-au vrut să se închine lui. Iară Alexandru se milostivi spre ei, şi le luă credinţa şi le dete drumul să se ducă pe la moşiile lor, şi să trimită haraciu şi oaste pe an câte zece mii de oameni. Iară voivozii nu ştiau care pe unde au ieşit în lume, până s-au aflat peste un an, şi erâ scârbit Alexandru, pentru că nu ştlă pe unde au ieşit la lume; şi cercetară prin cetăţi, şi prin neguţători, şi se adunară iară peste un an, şi se întâlniră toţi cu Alexandru; şi se veseli foarte Alexandru cu toţi voivozii lui şi acolo făcu Alexandru o cetate, şi-i puse numele întâmpinare, pentru că toţi acolo s-au fost adunat. Şi şezu acolo şase luni şi se gătiră de oaste.

Şi purcese Alexandru cu oştile spre ţara Asiei şi acolo erâ o cetate mare anume Troada, ce se chiamă greceşte Frigia, şi acolo judecau doisprezece filosofi. Iară dacă auziră Troadenii, ieşiră înaintea lui Alexandru toţi cetăţenii şi filosofii, şi se închinară cu plocon lui Alexandru, şi-i spuseră de Anţelus craiul cât a fost de viteaz, şi cum au pierit atâţia domni mari, cum au pierit pentru o femeie ce o chemă Elenuşa. Că oarecând pribegise Alexandru, Paris de la Troada, şi merţ sese la Menelau craiul, şi pe Alexandru Paris îl boieriră; iară Menelau ţ craiul se duse la oaste departe şi lăsă [pe Alexandru Paris, precum îi grăise, cu Elenuşa. Iară Elenuşa eră prea! frumoasă, şi se îndrăgise cu Alexandru ţ Paris, şi luară comoara lui Menelau craiul şi fugiră amândoi la Troada; şi dacă veni Menelau sau Melei craiul, nu-şi găsi crăiasa, şi se mânie, şi ridică şapte crai elineşti cu el şi se strânseră oştile, şi merseră la Troada, şi o bătură doisprezece ani cu mare meşteşug, că mai tare cetate

[1] Ţarigrad. se chiamă azi Constantinopol; iar în vremea veche se numea Bizanţ sau Vizanţ.

decât Troada nuferâ pe lume, că eră făcută de Nevrod împăratul. Şi acolo pieriră Grecii cu Anţelus craiul, şi Alexandru Paris, şi păcătoasa Elenuşa, şi mult popor pieri pentru o muiere. Şi aceste toate le povestiră lui Alexandru, şi-i deteră plocon salba lui Anţelus craiul şi scoaseră inelul împărătesei de antrax piatră, şi aşa erâ acea piatră, că de se află omul bolnav şi căută într-însa se însănătoşâ de toate boalele. Şi scoaseră zugrăvit pe Anţelus craiul. Iară Alexandru se milostivi spre ei şi-i lăsă eu pace pe moşia lor. Şi Grecii cu voia lui Dumnezeu merseră la Râm, şi acolo au întemeiat împărăţie mare, şi s-a ales un popor numit Roman, de la care apoi au purces de au venit Românii în Ardeal, în Moldova şi în Ţara Românească.

Alexandru se întoarse de acolo şi porni spre Persia, şi ajunsa la notarul lui Darie împăratul. Iară Darie trimise iscoade lui Alexandru. Veniră iscoadele şi văzură judecata lui dreaptă, şi pe el darnic, milostiv şi dulce la cuvânt, şi merseră iscoadele la Darie, şi spuseră, şi se miră Darie şi zise: „Adevărat, acestea sunt semne de domn şi de împărat a toată lumea.”

Darie apoi nu crezu să fie aşa, şi trimise cărţi pe la toţi domnii şi craii, să se strângă oştile la Stâltrorinia; şi trimise la Egipt şi la Ierusalim: „Scriu vouă Ierusalimnenilor, şi vouă Egiptenilor. Aşa vă grăesc să nu vă închinaţi acelui tâlhar, feciorului lui Filip, că voi veni cu sabia, şi vă voi scoate de la acest tâlhar. Altminteri să nu faceţi”.

Alexandru merse la Ierusalim şi auziră Ierusalimnenii că vine Alexandru spre ei. Şi într-aceea vreme judecă Ierusalimul Ieremia Prorocul, şi credea în Savant Dumnezeu. Şi făcură sfat: închina-se-vor lui Alexandru au nu se vor închină. Alexandru puse tabăra aproape de Ierusalim, şi trimise carte la Ierusalimneni: „Eu Alexandru, împărat peste toţi împăraţii, scriu vouă Ierusalimnenilor sănătate şi vieaţă. Am luat apusul tot, şi am venit la voi, şi vă zic să vă închinaţi mie, şi să-mi trimiteţi haraciu şi oaste pe an, şi fiţi în pace pe moşia voastră”. Şi merse solul la Ierusalim şi cetiră cartea Ierusalimnenii şi se spăimântară şi scriseră carte lui Alexandru: „Iată noi, soborul Ierusalimului, scris-am la marele împărat Alexandru Macedon sănătate. Am

înţeles ce ne-ai scris, şi aşa să şti împărăţia ta, că noi suntem sub mâna lui Darie, şi nu cutezăm să ne închinăm ţie, că ne-om închină astăzi, iară mâne va veni Darie şi cu rea moarte vom muri. Ci te bate, întâiu cu Darie, şi de-l vei bate, noi ai tăi suntem." Alexandru ceti cartea Ierusalimnenilor, şi scrise altă carte;

„Eu Alexandru, împăratul peste toţi împăraţii, scriu vouă Ierusalimnenilor sănătate. Ce aţi scris am înţeles; dar nu se cade vouă să vă închinaţi lui Darie, că sunteţi oamenii lui Dumnezeu Savaot, iară Darie slujeşte idolilor; iară voi să ştiţi, că până nu voi intră în Ierusalim, să mă închin lui Savaot Dumnezeu, până atunci nu mă voi bate cu Darie!" Şi trimise sol cu cartea, şi purcese cu oştile spre Ierusalim. Lerusalimenii cetiră cartea, iară Ieremia Prorocul zise: „O Ierusalimnenilor! eu zic să ne închinăm lui Alexandru, şi să-l lăsăm să intre în cetate cu cinste, că eu de acesta am prorocit". Şi plăcură tuturor cetăţenilor aceste cuvinte. Iară Alexandru văzu într-acea noapte în vis pe Ieremia Prorocul, care-i zicea: „Pas în Ierusalim, şi te închină lui Savaot Dumnezeu şi mergi spre Darie că-l vei bate, şi vei fi împărat Perşilor şi a toată lumea." Iară Alexandru spuse dimineaţa voivozilor visul. Şi ieşi Ieremia Prorocul cu toţi Ierusalimnenii înaintea lui Alexandru cu mare cinste şi cum văzu Alexandru pe Ieremia Prorocul, îl şi cunoscu, şi zise boierilor: „Pe acesta l-am văzut astă noapte în vis!" Şi descălecă Alexandru, şi sărută sfânta lui Aron, şi-l tămâie ieremia Prorocul cu cădelniţa lui de aur, şi-l binecuvântară şi toţi preoţii Ierusalimului, şi-l luă Ieremia de mână şi-l băgă în biserica Sionului. Şi se închină Alexandru lui Savaot Dumnezeu şi se lepădă de idoli. Şi începură a scoate daruri lui Alexandru. Şi scoaseră mai întâiu galbeni mulţi. Alexandru zise: Darul ce-mi daţi mie, eu îl dau lui Savaot Dumnezeu, să-i faceţi jertfă, că şi eu mă închin lui Savaot şi mă rog, şi întru el cred, şi el să-mi fie ajutor în tot locul şi să fie cu mine." Şi dete aurul şi argintul lui Ieremia Prorocul. Şi scoaseră pavăză de iachint piatră, şi scoaseră orăşenii 30 gălete de migdale, şi scoaseră 20 de mii de cai hrăniţi. Şi şezu împăratul acolo şapte zile, şi se veseliră Macedonenii cu Ierusalimnenii, şi binecuvântă Ieremia pe Alexandru, şi zise: „împărate! toată

lumea vei lua, iară moşia ta nu o vei mai vedea!” Şi se sărutară amândoi, şi purcese Alexandru la Egipt spre cetatea lui Netinav împăratul.

Egiptenii auziră că vine Alexandru spre Egipt şi se închiseră în cetate. Alexandru se apropie de Egipt, şi zise să bată cetatea de patru părţi; şi o bătură într-o zi, şi nu o putură luă până seara. Şi întru aceea zi fu căldură mare şi merse Alexandru de se scăldă într-o apă rece, şi-l prinse răceala apei, şi se bolnăvi. Iară Egiptenii auziră că este Alexandru bolnav, şi trimiseră carte la Filip vraciul: „Scriem noi la tine, Filipe vraciule, şi-ţi dăm în ştire dumitale pentru Alexandru, să-l otrăveşti, iară tu să fii împărat Egiptului!” Filip ceti cartea şi râse, şi scrise altă carte la Egipt: „Scriu vouă, neînţelepţilor şi măgarilor Egipteni! Credeţi-mă, că de-mi va trebui mie domnia voastră, dami-o-va Alexandru; încă şi alte împărăţii mai mari Alexandru îmi va da mie. Vouă vă pare că Alexandru este bolnav, iară el nu este bolnav, ci dimineaţă îl veţi vedea călare pe Ducipal umblând prin mijlocul oştilor. „ Şi trimise cartea la Egipt; iară Egiptenii, dacă auziră aşa, se spăimântară, şi scriseră altă carte lui Alexandru: „Scris-am noi Egiptenii la marele împărat Alexandru, precum ca să ştii că mâne dimineaţă Filip vraciul va să te otrăvească cu ierburile lui”. Alexandru ceti cartea şi clătină cu capul; şi într-aceea sosi şi Filip vraciul cu păharul plin de ierbi şi-l dete lui Alexandru, şi zise: „Bea împărate că te vei însănătoşa”. Alexandru luă păharul şi zise: „Oh! dragul meu Flipe, oare acest păhar de-l voiu bea fi-mi va ceva de folos?” Şi pricepu Filip, şi luă păharul şi-l bău pe jumătate şi zise: „Alexandre! niciun vraciu nu-şi otrăveşte pe domnul său”. Iară Alexandru dete cartea Egiptenilor, şi ceti Filip şi plânse, şi zise: „Ah, mare împărate Alexandre! pe capul tău se razimă toată lumea! Şi de aş face aşa, la ce împărat aş avea credinţă? mai bine să întru în pământ de viu, decât să fac aşa. Iară acei măgari Egipteni trimis-au şi la mine carte, iară eu încă le-am trimis răspuns cum am ştiut; pentru aceea le-a fost pismă pe mine, şi au trimis carte la tine, împărate. Ci te culcă puţintel, şi te vei scula sănătos”.

Beci se veseliră oştile şi se gătiră de războiu; şi porunci Alexandru să bată cetatea. Şi începură a bate cetatea de toate părţile; deteră cu măşinele de războiu de o parte şi cu săgeţile de altă parte; şi mergeau săgeţile ca ploaia în cetate; şi nu putură răbda săgeţile, ci deschiseră porţile, şi strigau toţi: „Milostiveşte-te spre noi, Alexandre împărate, că noi închinăm cetatea noastră ţie! Ci te milostiveşte, Alexandre, feciorul lui Natinav împăratul!”

Şi se milostivi Alexandru de opri oştile, şi şezu în scaunul Egiptului, şi se închinară toţi Egiptenii lui Alexandru, şi zise Alexandru: „Cum ştiţi că sunt feciorul lui Netinav, împăratul vostru?”.

Şi grăiră Egiptenii: „împărate! avut-am noi împărat pe Netinav, care a împărăţit bine şi dulce patruzeci de ani; şi l-a scos Darie împăratul, şi s-a dus de la noi. Şi ne-a lăsat carte şi stema pe masă; şi aşa zice cartea: că se va duce de la noi bătrân, şi va veni tânăr; şi nouă aşa ne pare, să fii tu acela! Şi l-am vărsat de aur şi l-am pus într-un stâlp, şi i-am pus stema în cap, şi cartea în mână.”

Alexandru merse să-l vadă; şi se apropie de stâlp; iară stema căzu în capul lui Alexandru, şi se mirară toţi de aşa minune.

Alexandru făcu acolo alt stâlp foarte înalt. Şi se scrise în stâlp lângă tatăl său Netinav. Şi luă Egiptul, şi se veseliră Egiptenii cu Macedonenii. Şi începură a scoate daruri scumpe, aur şi argint mult, şi toate comorile crailor şi ale împăraţilor celor bătrâni de la Faraon, şi de la Iosif cel prea frumos; şi toate le luă Alexandru şi le dete oştilor, şi le zise să se gătească de războiu. Şi puse împărat pe Filip, şi poposi acolo treizeci de zile.

Iară într-o zi veniră vestitorii lui Alexandru, şi-i spuseră: „Să ştii, împărate, că vine Darie spre tine cu toată suita lui, şi este la apa Eufratelui!” Alexandru scrise oştile, şi aflată şase mii de mii de călăreţi, şi patru mii de mii de pedeştri. Şi purcese cu oştile înaintea lui Darie la Eufrat. Şi dacă se apropie de Eufrat, Darie auzi şi scrise oştile, şi aflată zece mii de mii de călăraşi, şi zece

mii de mii de pedeştri; şi trimise Darie iscoadă la Alexandru. Iată străjile lui Alexandru prinseră iscoadele lui Darie, şi le aduseră la Alexandru. Şi le zise Alexandru: „De nu veţi spune drept, eu vă voiu pierde!” Şi-i întrebă: „Spuneţi câte oşti are Darie?” Ei spuseră drept. Alexandru porunci oştilor să facă toţi focuri seara, şi aşa făcură, şi se suiră iscoadele într-un munte înalt, şi văzură focuri multe fără număr; şi le dete drumul de se duseră la Darie împăratul, şi aşa spuseră lui Darie: „Să ştii, împărate, că atâta oaste are Alexandru, cât nu se ştie numărul şi sfârşitul!” Iară Darie se mănie pe ei şi le tăie limbile, că au spus oştilor să se sperie.

S |Darie trimise soli şi carte la Alexandru: „Scriu ţie eu Darie, împăratul peste toţi împăraţii, marele şi tarele, şi întocmai lui Dumnezeu, şi luminez întocmai ca soarele pe lume, şi Dumnezeul Perşilor, scriu ţie, feciorul lui Filip. Am auzit că ai luat apusul, Ramul, Atina, Ierusalimul şi Egiptul, şi acuma ai venit şi la ţara mea cu tâlharii tăi. Să ştii ca să-mi trimiţi liaraciul acelor ţări de la apus, şi să-ţi ceri iertăciune de la mine şi-ţi voiu ierta greşeala, şi să te duci la Macedonia ta să-ţi ţii moşia. Iară de nu vei face aşa, voiu veni la tine cu toate oştile, şi niciun Macedonean nu va scăpă în toată lumea. Ci să-ţi treacă nebunia, şi te du îndărăt.” Şi veni solul la Alexandru, iară Alexandru ceti cartea şi o rupse, şi porunci să fie spânzuraţi solii lui Darie. Iară Macedonenii ziseră: „Nu se cade să se spânzure solii.” Alexandru răspunse că nu sunt trimişi la împărat, ci i-au trimis la tâlhari; şi tâlharii pierd solii. „Vina nu este a mea, ci vina este a lui Darie, domnul vostru.” Iară solii grăiră: „împărate, de ne vei pierde pe noi puţină pagubă vei face lui Darie, şi acum tâlhar nu eşti, iară de vei rupe legea solilor, însuţi tâlhar te vei face.” Alexandru zise: „Fiţi iertaţi şi vă dau zile de la mine, iară de la împăratul vostru morţi eraţi.” Iară solii grăiră; „împărate, şti-vom şi noi ce vom grăi la împăratul nostru de împărăţia ta!

Alexandru cinsti solii şi-i dărui, şi scrise carte lui Darie: „Eu Alexandru împăratul, scriu ţie Darie, măgarul Perşilor: să ştii că nu-ţi mulţămesc la cuvintele ce mi-ai trimis, că au fost cuvinte ca

de nebun, şi tu te lauzi cătră mine, care am luat apusul şi alte cetăţi, zicând că nu voiu scăpă în toată lumea dinaintea ta.

Dară nu ştii că Macedonenii sunt pietri de diamant, şi sunt iuţi ca piperul; şi aşa să ştii că voiu stăpâni peste împărăţia ta, cu ajutorul lui Dumnezeu, iară Perşii tăi sunt oi şi Macedonenii sunt lupi şi lei neastâmpăraţi, şi ei îşi dau vieaţa spre moarte, şi nu se tem de moarte şi se duseră solii, şi Darie ceti cartea şi-şi chemă boierii şi-i întrebă de sfat. Şi răspunseră: „împărate! nu ţi se cade ţie să te baţi cu Alexandru, că tu eşti împărat mare, iară Alexandru este un craiu mic, ci mână numai nişte boieri, că-l vor bate!” Şi aceasta plăcu lui Darie, şi trimise pe Mamant Voivodul şi-i zise: „Să mergi să iai oastea mea, două sute de mii de călăraşi şi două sute de mii de pedestraşi şi patru mii de etiopi; şi să mergi să treci Eufratul şi să te baţi cu acel tâlhar şi să cauţi, de va pleca a fugi, să nu-l laşi, ci să-l tot goneşti până ce-l vei prinde, şi să-l aduci viu la mine cu toate ale lui”.

Alexandru văzu armia lui Darie, şi porunci gătirea oştenilor, şi încalecă pe Ducipal, şi umbla prin mijlocul oştilor şi astfel grăi: „Fraţilor şi vitejilor! rugaţi pe Dumnezeu Savaot şi fiţi vrednici, că am nădejde de la Dumnezeu că-i vom bate curând şi vor fugi îndărăt, că împăratul lor nu este cu dânşii ci sunt cu neşte boieri, iară voi sunteţi cu împăratul vostru; şi de-i vom bate, să ştiţi că voiu fi împărat a toată lumea, iară de ne va bate pe noi, nu vom scăpă în toată lumea de Darie împăratul! Ci fraţilor, mai bine să pierim cu cinste, decât să pierim cu ruşine! Să ştiţi voi că Perşii sunt oi, Macedonenii sunt lupi, şi un lup multe oi risipeşte şi le sfărâmă!” Şi făcu Alexandru trei oşti, şi deteră în trâmbiţe, şi în tâmpine şi în surle de trei părţi şi se loviră oştile foarte tare, şi se tăiară toată ziua; iară Perşii începură a da înapoi, şi Macedonenii a-i goni. Darie se spăimântă şi plecă a fugi, iară Alexandru mulţi tăie, şi mulţi prinse vii, şi ajunse la hotarul lui Darie; şi puse Alexandru tabăra lui acolo şi pe cei vii îi iertă, iară pe cei morţi îi îngropă; şi pieriră de ai lui Darie o sută de mii.

Iară Darie trimise pe la toate ţările cuvânt să se strângă cu oştile la Babilon; şi se strânseră cincizeci de mii, şi iară plecară spre Alexandru cu răsboiu. Iară Alexandru se găti de luptă, şi

încălecă pe Ducipal, şi umblă prin mijlocul oştilor, şi grăi: „Fraţilor şi vitejilor Macedoneni! rugaţi pe Dumnezeu Savaot! că-l vom bate pe Darie cât mai de curând, că pe un urs mulţi câni îl latră şi niciunul nu-l muşcă; şi să ştiţi că câţi vor fi rămas de la răsboiul dintâi niciunul nu va veni într-acel de acum, şi de aci înainte vom fi fără de grijă!”

într-aceâ noapte văzu Alexandru pe Ieremia în vis şi-i zicea prorocul: „Pas, Alexandre, spre Darie că-l vei birui, şi te roagă lui Dumnezeu Savaot”.

. Şi făcu două oşti, şi deteră în tâmpine, în trâmbiţe şi în surle, şi se învăluiră oştile trei zile, şi începură Perşii a fugi şi Macedonenii a-i goni, şi-i tăiau cura se taie; şi acolo pieriră de-ai lui Darie patruzeci de mii, şi Macedoneni zece mii, iară Darie fugi până la Persida şi acolo plângea. Iar Alexandru prinse mulţi vii şi dânrdude drumul le zicea: „Mai mult să – nu veniţi cu Darie la răsboiu!”

Alexandru purcese apoi spre răsboiu la Babilon; iar Babilonenii, dacă se apropia el de cetate, nu-l lăsară să se apropie o sută de mile de loc. Iară Alexandru stătu deasupra Eufratului, şi aşa eră Babilonul de întins cât curgea Eufratul prin mijlocul lui. Şi apa aceasta este atât de mare, cât trec pe ea cu luntrile. Şi Alexandru porunci: „Să sape şi să abată apa, să nu treacă prin cetate”.

Şi săpară şapte zile şi abătură apa la uscat, peste câmp. Iară într-o noapte, pe când cetăţenii făceau slujbă Dumnezeilor lor, Alexandru intră pe urma apei pe dedesuptul cetăţei, şi într-altă noapte aprinse oraşul. Iară cetăţenii se spăimântară şi deschiseră porţile şi năvăliră călăreţii înlăuntru, şi-i tăiară toată noaptea. Iară la ziuă intră şi Alexandru în cetate cu oştile, şi se închinară Babilonenii lui Alexandru, strigând: „Milostiveşte-te, spre noi, Alexandre împărate! că ne închinăm ţie, noi şi cetatea noastră!”

Atunci stânseră focurile, şi începură Babilonenii a scoate la daruri scumpe lui Alexandru. Şi deschiseră visteria lui Darie

împăratul, şi scoaseră două sute de poveri de galbeni, şi scoaseră o mie de cai povodnici, ai lui Darie, şi scoaseră o sută de lei cu zgarde de aur şi o mie de pardoşi, şi o sută de bidivii arăpeşti, cari erau mai frumoşi decât toţi caii de pe lume, cu procoviţe sau ţoluri de mătasă; şi scoaseră o mie de bliduri de aur şi scoaseră două sute de mii de coarne de rinocer ferecate cu aur şi cu pietre scumpe şi o sută de potire de aur şi piatră de diamant, şi scoaseră plaşca lui Selevehie împăratul, făcută eu ochi de şarpe, şi cu mărgăritare, şi cu pietre nestimate; şi scoaseră stema lui Sihan împăratul, şi scoaseră masa lui Darie de safir piatră şi cine şedea la dânsa nu i se mai făcea inima rea. Şi acolo şezii Alexandru patruzeci de zile, şi se veseliră Macedonenii şi Babilonenii. Iară Darie auzi că a luat Alexandru Babilonul şi se umplu de amar şi jale multă, şi strigă: „Oh! amar mie! o pedepsitul de mine! cum mă potriveam lui Dumnezeu din cer! iară acum nu mă pot potrivi nici unui om, că mai micii mei sparseră sila mea. Oh! cainicul de mine, cum mă bucurai în puţină vreme, şi mai curând sosi jalea, şi amarul, cum se zice: „Nu este bucurie să nu se schimbe în jale şi cel care va lua de la altul cu bucurie, alţii vor lua de la el cu jale „. Mai bine să mă fi ucis Macedonenii, decât să fiu împărat cu ruşine; că multă vreme luară Perşii haraciu de la Macedonia, iară astăzi plătesc cu capetele!”

Şi plângea Darie cu amar. Iară un boier vru să-l mângâie şi zise: „Aşa este împărăţia, ca şi copaciul mare: când cade, mare sunet face; şi vântul copaciul mare îl surpă şi-l rupe. Şi nu te scârbi, împărate, că Alexandru bătutu-ne-a pre noi, dar şi noi batevom pe el, că aşa sunt oştile, şi mai avem noi viteji buni între Perşii noştri”. Şi stă acolo şi un boier a lui Darie, anume Amvis, care-i zise: „împărate, tu m-ai crescut, şi mult bine mi-ai făcut, iară astăzi te văzui trist; şi aşa să ştii că voiu să merg la Alexandru, şi-mi voiu da capul pentru tine astăzi!”

„O dragul meu Amvis, zise Darie, de vei face aşa, moartea ta va fi mai cinstită decât vieaţa altora, şi împărăţia Perşilor scăpată va fi de tine, şi pomeni-se-va numele tău până va fi Persia!” Am vis ceru să i se deie sabia lui Darie, şi-şi puse semn macedonesc;

şi se apropie de Alexandru; iară Alexandru eră împlătoşat şi încoifat şi umblă prin mijlocul oştirilor. Şi Amvis scoase sabia şi vru să lovească pe Alexandru peste ochi, şi greşi de-l lovi peste coif, şi-i tăia coiful, şi-i rase părul ca cu briciul de pe creştet, şi vrii să-l lovească şi a doua oară, şi nu putu că-l prinseră. Iară Alexandru zise: „Mă lovi mână macedonească cu sabie persienească, şi întrebă: „Omule, de unde eşti, şi al cui eşti? şi cum te chiamă?" El răspunse: „Eu sunt sluga lui Darie împăratul, care de mic m-a crescut şi m-a miluit, şi m-a boierit; îl văzui trist şi jalnic plângând; şi mi se făcu milă de jalea lui; şi cutezai să-mi dau zilele pentru el, şi am venit să te tain, şi să veselesc pe domnul meu cu moartea ta, şi cu a mea; şi începutul se făcu, iară Dumnezeu nu vru cum vrui eu!"

Alexandru zise: „O fără de minte, Am vise! cred că astăzi sunt mort pentru mintea ta, şi pentru domnul [tău; iară eu îţi dau zile de la mine şi te iert. Ce făcuşi tu n-a făcut niciun | om de pe pământ; şi tu te du la domnul tău Darie, şi să-i spui că pe cine îl păzeşte Dumnezeu, îl şi fereşte, şi nu-l poate ucide nimenea, şi să-i spui să se închine mie şi să-mi dea haraciu şi oaste pe an şi să şadă în pace pe moşia lui!"

Amvis se duse la Darie şi-i spuse toate ce făcuse şi ce a zis Alexandru, şi cum îi sunt dăruite zilele de Alexandru; iară Darie plânse mult şi zise: „Cum va fi voia lui Dumnezeu, iară eu n-am ce face!"

Amvis grăi: „împărate, eu astăzi sunt mort pentru tine, iară de la Alexandru viu sunt, şi cât bine mi-ai făcut mie până astăzi îl plătii cu capul şi cât putui eu făcui, iară Dumnezeu nu vru cum am vrut eu, şi de astăzi înainte să mă ierţi, împărate, că voiu să mă duc la acela ce mi-a dat zilele de la el, şi-l voiu sluji de astăzi înainte, şi mă iartă, împărate!"

Darie se umplu de jale şi grăi către boierii lui: „Cui i-a venit oare în minte că va ieşi din Macedonia atâta putere?" şi iară grăi: „Cine se se sue pogoară-se, şi cine se smereşte înalţă-se!" Şi zise lui Amvis: „Să spui lui Alexandru: Cât a luat să-i fie de bine, şi să ne împăcăm, iară eu nu mă voiu închina lui, că împărat la

împărat nu se închină niciunul, ci unul mort şi altul viu împărăţeşte; iară de nu va vrea aşa, el să mă aştepte în cincizeci de zile să merg la el cu câţi Perşi mi-au rămas, şi voiu să aduc şi din India oaste, de la Por împărat, şi ori îl voiu bate, ori mă va bate el şi voiu pieri cu cinste pe moşia mea cu toţi Perşii mei!" Amvis îşi luă ziua bună de la Darie, şi se duse la Alexandru şi se închină lui şi-i spuse ce grăise Darie. Alexandru primi pe Amvis, şi-l crezu, şi-l amestecă între Macedoneni.

Alexandru zise: „Adevărat că împărat la împărat nu se închină, că împărăţia mare lucru este, ca un munte înalt şi împodobit frumos, cu de toate florile, şi se vede peste toată lumea, şi aşa îi pare omului că nu se va mai coborî niciodată, iară când va veni vremea, se pogoară fără voie; aşa este împărăţia acestei lumi deşarte!" Apoi iarăş zise: „Văzui astă noapte în vis pe Ieremia prorocul şi-mi grăi: „Fătul meu Alexandre! să mergi însuţi sol la Darie, şi te roagă lui Savaot Dumnezeu că el te va scoate din nevoe". Şi spunea boierilor visul, lui Ptolomeu, lui Filon şi lui Antioli voivod şi grăi: „Să ştiţi că voiu să merg sol la Darie!" Ei nu-l lăsară, el zise: „Merge-voiu şi ce va dă Dumnezeu!" Şi se găti şi zise: „Boieri dumneavoastră! de voiu pieri eu acolo, voi tocmiţi împărăţia bine şi să nu lăsaţi pe mama mea Olimpiada!" şi ziseră toţi: „Mai bine să ne tai capetele noastre decât să vedem noi aceasta!" Alexandru răspunse: „De va fi voia lui Dumnezeu, nu mă va ucide toată lumea!" Şi se sărută cu voivozii, şi se duse Alexandru sol la Darie împăratul.

Darie auzi că vine sol de la Alexandru, şi făcu divan mare şi-şi tocmi polăţile şi se arătă luminat solului, şi şedea în tron de aur, împodobit cu pietrii scumpe, şi împrejurul lui steteau tot voinici tineri cu făclii aprinse, şi se aflau împrejurul lui tot îngeri făcuţi de aur, şi luminau tocmai ca soarele, şi şedeau 12 hatmani în jeţuri de aur, şi erau în jur patruzeci de stâlpi de marmură albă ca zăpada. Şi intră Alexandru în divan ca sol, şi dete cartea lui Darie, şi ceti cartea şi aşa eră scris: „Eu Alexandru împăratul peste toţi împăraţii şi împăratul a toată lumea cu vrerea lui Dumnezeu, scriu ţie, Darie împărate, sănătate! şi-ţi aduc aminte că ai luat haraciul de la tatăl meu Filip, şi el muri, iară eu rămăsei

tânăr în scaunul tătâne-meu, şi tu ai vrut să mă scoţi de la moşia mea; trimete-ai alţii să fie domni şi împăraţi în Macedonia; iară Dumnezeu nu vru cum ai vrut tu, că Dumnezeu conteneşte şi rabdă; iară tu cum ai contenit, aşa ţi-se conteneşte şi ţie astăzi, căci Dumnezeu m-a făcut împărat pe moşia mea, şi încă peste toată lumea. Tu ai zis că mă vei aduce legat, şi tu ai vrut toate ale mele să fie ale tale, aşa vor să fie toate ale tale ale mele, şi voiu fi împărat a toată lumea; şi eu nu sunt aşa de nemilostiv cum îţi pare ţie, ci-ţi pleacă inima şi te închină mie şi-mi trimite haraciu, şi oaste pe an, şi tu împărăteşte în pace şi sănătos pe moşia ta; iară de nu vei face aşa, tu eşti duşman Perşilor tăi, şi toţi veţi pieri de sabia Macedonenilor, şi tu cu rea moarte vei muri; şi te găteşte de răsboiu acum până în 15 zile”.

Darie ceti cartea, şi zise: „Boieri! — cine-şi poate închipui că are atâta putere împărăţia Macedoniei?” Alexandru zise: „Căci sunt toţi ca unul libovnici şi viteji buni şi au toţi un cuget şi un cuvânt şi nu socotesc moartea lor!” Iară un slujbaş mare zise: „Cum răspunzi astfel unui împărat aşa mare ca acesta?” Alexandru zise: „Volnic este solul să răspundă împăratului!” Marele Darie zise: „Cum te chiamă?” El răspunse: „Filion mă chiamă!” Darie grăi: „Filioane, să stai aicea până voiu scrie cartea cătră Alexandru!” Şi stătu până seara şi chemară pe sol la masă şi-l aşezară la locul solilor, şi-i deteră un păhar cu vin să bea. Alexandru bău vinul, şi băgă păharul în buzunar; şi-i deteră şi alt păhar, şi-l băgă în sân. Ei spuseră împăratului ce face solul. Împăratul zise: „Mai daţi-i unul”. Şi-i deteră şi al treilea păhar şi-l bău şi-l băgă în buzunar. Şi zise un boier: „Cum faci tu asta la masă împărătească, de iai păhărele la tine?”

Alexandru zise: „La împăratul nostru aşa este legea solului, până la al treilea păhar toate le ia solul! „Darie crezu aceasta. Iară în vremea aceasta un boier ce-l chemă Candarcus, care mersese în Macedonia să fie domn, sosi la masă, şi cum văzu pe Alexandru, îl şi cunoscu, şi se apropie de Darie şi-i zise: „Să şti, împărate, că solul este însuş Alexandru.”

Darie nu crezu aceasta şi iară merse Candarcus şi a doua oară la Darie, şi zise: împărate, de nu va fi acesta Alexandru, să-mi tai capul".

Darie privi la sol, şi-i zise: „Filoane, aseamănă-te oamenii mei a fi tu Alexandru". Alexandru zise: „împărate, adevăr că seamăn cu el, pentru aceea mă trimite tot pe mine sol!"

Darie îl crezu şi se sculară de la masă, şi intrară în casă să facă sfat, prinde-l-vor sau ba. Iară Alexandru pricepu că l-au cunoscut; şi cum şedea în palat singur, îşi lăsă plaşca şi-şi puse căciulă persienească în cap; şi plecă la poartă, şi zise portarilor: „Ţineţi păhar împărătesc şi deschideţi poarta, că m-a trimis împăratul să chem voevozii!" Şi deschiseră poarta, şi ieşi Alexandru, şi merse la altă poartă şi zise: „Ţineţi păhar împărătesc, şi deschideţi poarta; m-a trimis împăratul să tocmesc străjile!" Şi-i deschiseră poarta şi ieşi Alexandru, şi merse la a treia poarta şi iară zise ca şi întâiu, şi-i deschiseră poarta şi ieşi Alexandru afară, şi merse la gazdă şi încălecă pe Ducipal, şi fugi toată noaptea, şi sosi cu zorile la apa Sinarului; şi eră apa aceea cumplit de mare şi venea în toate nopţile cu noroiu, şi cu pietrii, şi cu var. Iar Alexandru dete şi trecu, şi găsi de cea parte pe Filon şi pe Ptolomeiu voievozi, cari aşteptau pe Alexandru; şi se sărutară cu Alexandru şi le povestea el cum a petrecut la Darie.

Iară Darie ţinând sfat, căută să-l prindă pe Alexandru. Şi-l căutată prin toate odăile, şi nu-l găsiră, şi alergară la poartă şi întrebară, iar portarii ziseră: „Venit-a un om la noi şi ne dete păhar împărătesc, şi ne zise: „Ţineţi păhar împărătesc şi-mi deschideţi poarta, că mă trimise împăratul să chem voevozii, şi l-am lăsat şi s-a dus!" Ei alergară şi la a doua poartă şi portarii tot aşa răspunseră; merseră şi la a treia poartă, şi primiră acelaşi cuvânt; şi alergară la gazdă şi întrebară, iar gazda zise: „Venit-a, a încălecat şi s-a dus." Ei se întoarseră la împăratul şi-i spuseră cum a scăpat solul, iară Darie se umplu de amar şi de jale, şi zise lui Candarcus să-l gonească cu o sută de voinici până la apa Sinarului că nu va putea trece. El se duse şi luă o sută de voinici cu cai ageri, şi-l goniră toată noaptea până la ziuă şi sosiră la apa

Sinarului, şi văzură pe Alexandru de ceea parte cu voevozii lui, iară Alexandru strigă spre ei: „Ce goniţi vântul? că nu-l veţi prinde, ci vă duceţi la împăratul vostru, şi-i spuneţi că-i mulţămesc de cinste şi să se gătească de răsboiu în 15 zile!” Şi se duse Alexandru la tabăra lui. Candarcus se întoarse la Darie, şi spuse toate cum au fost.

Iară Darie plângea cu mare jale, şi zicea: „Văzut-aţi cum ne înşelă feciorul lui Filip, şi scăpă din mânile noastre?” Şi iară zise: „Oh! necredincioasă lume! cum te arăţi, întâi dulce şi apoi amară!”

Darie scrise carte la Por, împăratul din India, care eră mare şi mai avea treizeci şi şase de limbi sub biruinţa lui: „Iată eu Darie, cainicul şi jalnicul! amarnicul de mine, Darie împăratul, scriu la tine cinstitule şi mare Por împărate, întocmai cu Dumnezeul Perşilor, şi soarele Indiei. Trimit împărăţiei tale sănătate. Credem că-ţi va fi venit vestea, ce păţim noi de la Macedonenii noştri, de la feciorul lui Filip, cum se lapădă de noi, şi cum a luat apusul tot şi acum venit-a şi la noi, şi ne-a bătut de două ori, şi sparse oastea mea şi-mi luă Egiptul, Ierusalimul şi Babilonul; şi te rog cu capul plecat până la pământ, să-mi dai ajutor şi oaste din India, că pe Indieni nu-i poate bate nimenea, şi înaintea lor nimeni nu poate stă, şi mă rog să-mi dai ajutor, să mă bat cu el, ca să-l birui, sau să pierim cu cinste pe moşia noastră, că nu se poate să pat eu rău lângă tine, fiind tu mare şi tare, că nu şti cum te va duce Dumnezeu şi pe tine într-această lume înşelătoare! Şi aşa mă rog Por împăratul ceti cartea, şi clătină capul şi zise: „Nu este bucurie pe lume să nu se schimbe în jale; că Darie oare când se potrivii lui Dumnezeu, iară astăzi nu se poate potrivi unui om de pe pământ, şi astăzi este bătut de mai micii lui, de Macedoneni”. Por împăratul cheamă boierii lui şi le zise: „Mergeţi de luaţi oastea mea, patru mii de călăreţi! 44 Şi purceseră oştile în ajutorul lui Darie. Por le zise: „Păziţi să-mi prindeţi pe feciorul lui Filip, şi să păziţi, de va fugi, să-l goniţi până îl veţi prinde şi să-l aduceţi la mine, că am auzit că este cu minte şi înţelept".

Voivozii luară oştile şi se duseră la Darie, iară Darie se veseli, şi trimise pe la oştile lui să se strângă, şi se adunară o mie de mii de oameni şi purceseră spre Alexandru.

Indienii trimiseră iscoade la Alexandru; iară străjile macedonene prinseră iscoadele, şi le duseră la Alexandru. Şi porunci împăratul să le ducă pe măgură înaltă, să vadă oştile lui, şi zise oştilor să pornească la războiu iute şi cu grabă; şi plecară oştile iute şi cu grabă spre Darie, şi iscoadele văzură asta; apoi le dete drumul, şi se duseră şi spuseră Indienilor:

„Să ştiţi că Alexandru are oaste foarte tare, şi sunt iuţi fără seamă, şi cai tot armăsari ca smeri, şi vin tare spre noi fără frică, şi atâta sunt de mulţi cât vor fi până la douăzeci de mii de oaste!” Iară Indienii dacă auziră aceasta se spăimântară foarte rău, şi mergeau la răsboiu fără voia lor, şi cu frică mare.

Iară oştile se loviră foarte tare şi iute, încât se făcu praf de nu se cunoşteau unii din alţii, şi dete Dumnezeu vânt mare de suflă praful de pe oşti, de se văzură, şi începură a se tăia cum se taie, toată ziua; şi începură Indienii a fugi şi Macedonenii a-i tăia. Iară Alexandru mergea într-o căruţă de aur, şi cu doisprezece viteji, tăia din căruţă cu spada de un stânjin, şi-i călca cu caii şi zăceau Perşii şi Indienii ca snopii. Iară Darie fugi în Persia.

Alexandru zise lui Filon: „Să gonească pe Indieni, şi să strige să nu fugă ci să se închine, şi dacă se vor închina, să le ia caii şi armele, şi să-i lase să se întoarcă în India”. Filon începu a-i goni, şi le striga sa nu fugă că vor pieri toţi. Şi stătură Indienii şi se închinară lui Filon, şi le luă caii şi armele şi le zise: „Mergeţi la Por împăratul, şi să-i spuneţi să nu mai dea ajutor altuia, şi să ştiţi că eu sunt împărat în Persia”. Şi se duseră ei la Por şi spuseră ce au păţit tot, şi Por se miră mult. Iară Alexandru goniâ pe Darie, şi Darie fugea plângând şi grăind: „Oh! amar ţie, Darie! cum te slăvea toată lumea, şi te potrivea lui Dumnezeu, iar astăzi fugi şi de Macedonenii tăi!” Şi fugea pe câmpii Persiei; şi-l ajunseră, doi boieri ai lui, pe nume Răsvan şi Candarcus, şi cum îl ajunseră, aşa îl şi loviră amândoi cu suliţele, şi căzu Darie de pe cal jos, iară ei îl desbrăcară şi luară tot ce găsiră la el, şi-l lăsară

cu puţin suflet. Şi zăcea împăratul Perşilor în pulbere, în picioarele cailor. Iară Alexandru ajunse acolo şi-l văzu Darie şi strigă: „Oh! Alexandre, Alexandre! nu trece şi lăsa pe Darie în pulbere zăcând”. Alexandru auzi, şi alergă grabnic, şi-l văzu rănit zăcând şi zise: „Cine eşti tu?” El zise: „Eu sunt Darie împăratul, acela ce eram mărit de toată lumea, şi de toate limbile de oameni! Eu sunt Darie, cela ce se potrivea lui Dumnezeu din cer, iară astăzi zac în pulbere, în picioarele cailor! Eu sunt soarele Perşilor, iar astăzi sunt înjunghiat de Perşii mei. Eu sunt Darie, împăratul a toată lumea, iară astăzi nu-mi e îngăduit nici la moşia mea să mor! Ci nu mă lăsă Alexandre în pulbure, că nu eşti nemilostiv”.

Iară Alexandru descălecă şi-l puse pe Darie în căruţa sa de aur, şi-l şterse cu marama, adecă cu cârpa lui, şi zise: „De nu vei muri, cinste mare vei avea!” Alexandru porunci să-l ducă lin în Persida cetate; şi el mergea după oştile lui Darie şi le. Strigă să nu fugă, ci să se închine, că Darie e pierit; şi se închinară lui Alexandru, şi merseră toţi Perşii şi Macedonenii în cetate la Persida; şi şezu Alexandru în scaunul lui Darie şi-şi puse stema în cap şi luă toiagul de aur, a lui Darie, şi Perşii merseră toţi de se închinară lui Alexandru şi-i ziseră: „Mulţi ani, Alexandre, împăratul Perşilor şi al Macedonenilor”. Şi fură Perşii şi Macedonenii ca fraţii.

Pe Darie îl aduseră eu puţin suflet, şi văzând el pe Alexandru în tronul lui zise: „Aduceţi pe fata mea Ruxandra”. Şi merse Ruxandra la tată-său, şi Darie plânse cu jale şi zise: „Oh, drag sufletul meu, inima mea, şi lumina ochilor mei, draga mea Ruxandră! iată că eu îţi aduc bărbat din Macedonia, fără veste, şi fără nădejde, că eu nu cugetam să-ţi fac nunta ta aşa de grabă, ci eu cugetam la nunta ta să chiem toţi craii şi domnii. Iară astăzi îţi câştigai bărbat, pe celace l-a pus Dumnezeu împărat a toată lumea; şi la nunta ta mult sânge s-a vărsat, al Perşilor şi al Macedonenilor; şi astăzi Perşii cu Macedonenii se înfrăţiră, iară eu îţi zic ţie, fata mea, de astăzi înainte să cinsteşti pe domnul tău Alexandru cum se cade a cinsti pe împăratul tău, şi a toată lumea”. Şi o luă de mână, o sărută dulce, şi o duse la Alexandru

şi zise: „Ţine, Alexandre, pe Ruxandra sufletul meu şi inima mea, ţie împărătească să-ţi fie, că este mult înţeleaptă, frumoasă şi milostivă”. Alexandru se sculă din scaun, şi o luă de mână şi o puse lângă el în tron, şi-şi luă stema din cap şi o puse în capul ei, şi luă inelul ei şi îl băgă în degetul lui şi o sărută dulce, şi zise: „Să ştii, Darie împărate, că Ruxandra ta îmi va fi împărătească de astăzi înainte, iară împărăteasa ta mie maică-mii va fi în locul Olimpiadei, până la moartea mea”. Darie grăi: „Fătul meu Alexandre! să împărăţeşti sănătos şi cu Dumnezeu, şi cu fiica mea Ruxandra, iară eu merg astăzi la Iad, unde merg toţi din veac; ci pe Candarcus şi pe Răsvan să-l judeci cum se cade, şi rămâneţi cu Dumnezeu, şi împărăţiţi sănătoşi”. Şi muri Darie împărat, şi se sfârşi. Şi a împărăţit Darie şaizeci de ani, şi fu ca şi când n-ar mai fi fost.

Alexandru petrecu pe Darie până la mormânt cu toţi Macedonenii şi cu toţi Perşii până îl înmormântară, în luna lui August, în a cincisprezecea zi. Alexandru stătu împărat Perşilor, şi chemă pe Candarcus şi pe Răsvan, ceice uciseră pe Darie şi le zise: „Cum aţi ucis pe Domnul vostru care v-a făcut vouă mult bine?” Şi ei grăiră: „Moartea împăratului Darie te făcu pe tine împăratul Perşilor”. Alexandru zise: „Dară eu sunt un străin, şi niciun bine nu v-am făcut; dar mie cum îmi veţi face vreun bine? Şi porunci Spânzuraţi-l! Alexandru iarăş zise: „Blăstămat să fie acela ce va hrăni pe ucigătorul de oameni, pe cur va din casă, pe vânzătorul din cetate!

*

Alexandru scrise apoi carte mamei sale Olimpiada, la Macedonia şi cătră dascălul lui Aristotel: „Eu, Alexandru împărat peste toţi împăraţii, scriu la mama mea Olimpiada şi la dascălul meu Aristotel. Sănătate şi vieaţă trimit dumneavoastră. Şi acum sunt şapte ani de când n-am trimis noi la voi nici voi la noi carte, nici de bine nici de rău, şi de aceasta este a noastră vina; ci să iertaţi, că până acuma am avut răsboâie mari, cu toate ţările până la Persia lui Darie, şi cu el bătutune-am de trei ori şi l-am biruit, şi i-am luat împărăţia, încă şi fata lui o luai pentru bunătăţile ei, mie împărătească să-mi fie. Darie însă muri şi eu

astăzi sunt împărat Perşilor, şi să ştiţi că, până nu ştiam dragostea muierii, nu-mi mai aduceam aminte de voi, nici de voiu pieri, iară acum voiu să ştiu şi de vieaţa voastră, cum locuiţi, şi cum este Macedonia şi cum auziţi de noi.

Să fiţi sănătoşi". După aceea deschiseră vistieriile lui Darie şi găsiră douăsprezece tunuri pline cu galbeni, şi douăsprezece case pline de taleri, şi douăzeci de case pline de scule de aur, şi de pietri scumpe şi de mărgăritar de cel mare şi de coarne de rinocer ferecate tot cu aur, şi o mie de potire de aur, şi o mie de cai hrăniţi, şi o mie de cai povodnici tot cu ţoluri de mătasă, şi o mie de lei tot cu zgarde de aur, şi zece mii de şoimi, şi zece mii de sgripţori, şi cincizeci de mii de cămile, şi o sută de mii de catâri, şi d sută de mii de boi de înjugat, şi zece mii de ogari, şi trei mii de căpăi, şi o mie de mii de oi; iară cetatea eră tot poleită cu aur, şi împodobită cu pietri scumpe de lumină ca soarele, şi alte multe câte nu se ştie; nici mintea omului nu poate socoti bogăţia lui Darie împăratul. Alexandru dete aurul şi argintul oştilor şi voivozilor. Şi se veseliră Macedonenii cu Perşii ca fraţii.

Într-o zi se sui Alexandru într-un foişor înalt foarte, şi strigă cu glas mare şi zise: „Să ştiţi, voivozilor, voi Macedonenilor şi Perşilor, şi toată lumea, să ştiţi că mă lapăd de Dumnezeii elineşti, de Amon *şi de* Apolon, şi de Posidon, şi eu blastăm pe acei Dumnezei elineşti, şi mă închin lui Savaot Dumnezeu şi mă închin celui ce a făcut cerul şi pământul, pe acela îl măresc ce stăpâneşte pe Heruvimi, şi-l măresc Serafimii. Şi eu pe acela măresc de aici înainte, şi voi toţi să credeţi într-a cela”. Şi sparseră toţi Dumnezeii elineşti şi-i băgară în foc, şi le zise: „De sunteţi voi Dumnezei, ieşiţi din foc să vă măresc”. Iar niciunul nu putu ieşi, ci arseră toţi, şi se făcură cenuşe. Iar zise Alexandru tuturor oştilor:

„Voi toţi, voinicilor! hrăniţi-vă caii bine până de-acum într-un an, şi să vă dregeţi armele, şi să beţi, şi să mâncaţi şi să vă veseliţi”.

Şi şezu acolo un an cu împărăteasa lui Ruxandra şi împărăţiră bine, dulce şi frumos cu toţi Macedonenii şi Râmlenii, cu Egiptenii

şi cu Perşii, şi fură toţi fraţi în bucurie, şi acolo puse împărat pe Filon în Persida cetate, şi strigă apoi gătire de războiu, şi de cale îndelungată, şi mână pe la toate ţările să vie toţi craii şi voivozii cu oştile la Persida cetate, iară Alexandru se găti de războiu cu toate oştile.

Alexandru se ridică cu oştile lui şi le scrise şi află zece mii de mii de călăreţi şi patru mii de mii de pedestraşi. Şi încărcară o mie de mii de cămile cu bucate şi luară două sute de mii de catâri de toată treaba oştilor, şi zece mii de lei, şi zece mii de pardoşi, şi o mie de căpăi şi zece mii de bivoli, şi o sută de mii de boi, şi o sută de mii de berbeci, şi merseră spre Gris împăratul; şi nu vru să se închine, şi dete Alexandru drumul oştilor şi-l bătură, şi-i sparseră cetatea, şi pieri şi el, şi-i prădară ţara toată, şi atâta aur şi argint aflară, cât se săturară toate oştile de avuţia lui Gris împăratul.

De acolo purcese spre răsărit şi multe ţări bătu şi îngenunche mulţi domni, şi merse înainte până ce ieşi din lume şi ajunse la pustie, la locul gadinelor sălbatice. Şi merseră mai înainte până ajunseră la o ţară; şi le ieşiră înainte nişte muieri sălbatice, şi deferă prin oaste tare cu lemne şi cu pietri; şi le bătu Alexandru, şi pieriră de acelea douăzeci de mii, şi erau păroase ca porcii şi ochii ca stelele.

De acolo merse Alexandru cincizeci de zile, şi ajunse la o ţară cu năsip. Acolo locuiau furnicile în pământ; şi peste noapte ieşiau din ascunzişuri şi luau pe om şi-l băgau în găurile lor de-l mâncau. Auzind de asta, Alexandru porunci să secere paie şi să le aprindă la găurile lor. Şi aşa făcură, şi pieriră multe, şi trecură ţara lor în zece zile.

De acolo mai merse Alexandru înainte până ajunse la ţara piticilor. Aceştia erau cât cotul de înalţi şi ieşiră mulţi la Alexandru şi-i aduseră plocon frumos, finice şi miere multă, şi ziseră: „împărate! noi suntem nişte oameni neputincioşi şi ticăloşi, cum ne vezi împărăţia ta, şi te milostiveşte spre noi”. Iară Alexandru zise: „Să nu-i bănuiască nimeni”. Ei iară se plânseră şi ziseră: „împărate, avem supărări de cocori, că vin la

noi şi ne mânâncă poamele, hrana noastră, şi ne batem cu ei; ci uneori ne birue ei, alteori îi biruim noi. Iară Alexandru puse tabăra acolo, şi le făcu cetate tare, şi le puse şi împărat dintre ei şi-l învăţă a-i judeca. Şi le zise: „Să-şi facă arme, arce şi săgeţi, să se apere de cocori". Şi luă de la ei miere multă şi finice cât ajunse oştilor într-un an.

Şi mai merse Alexandru înainte, şi ajunse la un câmp mare şi frumos, cu apele dulci; şi erau într-acel câmp oase multe de oameni. Şi văzură un stâlp mare de piatră, poleit cu aur, şi era Sahnos împăratul săpat în stâlp, şi era scris cu slove elineşti; şi alergă Alexandru la stâlp şi slovele aşa ziceau: „Eu Sahnos împăratul, fost-am a toată lumea împărat, şi vream să merg la Raiu şi până aicia venit-am şi aicia ieşiră oameni sălbatici fără veste şi mă uciseră cu totul, şi cine va vrea să meargă la Raiu, până aicia să vie, şi de aici să se întoarcă îndărăt că va pieri". Alexandru în văii stâlpul cu plaşca, să nu cetească nimenea, să se sperie oastea lui. Macedonenii întrebară, ce sunt acele slove? El răspunse: „Spune că înainte este o ţară dulce!" Şi merseră până la un munte mare şi zise Alexandru, să puie tabăra acolo să se odihnească oştile. Şi făcură întăritură de cătră munte. În ziua aceea, zise Alexandru să se gătească oştile de răsboiu, iară el cu ceata lui se duse la pădure, şi văzu un om sălbatic care stă sumeţ şi nu fugea. Alexandru porunci de-l loviră doi călăreţi cu suliţele. El începu a sbierâ tare, şi îndată ieşiră oameni sălbatici ca frunza şi ca iarba, toţi cu pietri şi cu lemne, şi deteră prin oaste toarte tare. Alexandru fugi din pădure afară, şi ieşiră sălbaticii la câmp, iar Antioh îi luă cu oastea de cătră pădure, iară sălbaticii sfârşiră lemnele şi pietrile, şi-i tăia oastea cumplit de zăceau ca snopii. Ş-aveau năravcă, dacă se vedeau crunţi se mâncau, unul pe altul. Alexandru îi birui şi pieriră din ei o sută de mii, iară de ai lui Alexandru cincisprezece mii.

Iară a doua zi veniră voivozii la Alexandru, şi strigară: „împărate, dară nu ne ajunge cât ne-am bătut cu împăraţii din lume? şi am pierit acolo şi am luat împărăţii destule ca să ne odihnim, iară acum ne aduseşi la pustie, să pierim de oameni sălbatici?" Iară Alexandru zise: „O dragii mei Macedoneni, şi voi

fraţilor? cred, multe răsboaie am bătut, iară acum puţin să ne ostenim şi iară o să ne întoarcem la lume; ci dumneavoastră de m-aţi urât, ucideţi-mă, de veţi putea împăraţi fără de mine!” Voivozii ziseră: „Ce vom face? fie cum vrei tu, sau vom pieri cu tine toţi sau nu vom pieri”.

Şi trecură ţara sălbaticilor în cincisprezece zile, şi ajunseră la o ţară bună şi frumoasă şi văzură doi stâlpi de piatră poleiţi cu aur şi eră săpat într-înşii obrazul lui Eraclie împăratul, şi al Semiramidei împărătesii. Şi merse Alexandru la stâlp şi văzu slove elineşti şi spunea acolo pricina lor, cum au ieşit din lume pentru fărădelegile oamenilor, şi acolo împărăţit-au patruzeci de ani, şi s-au sfârşit aşa. Alexandru plânse şi zise: „O fericite Eraclie!”

Şi mai merse înainte, şi ajunse la curţile lui Eraclie pustii, şi erau împodobite tot cu pietri scumpe şi poleite cu aur, şi erau acolo nişte pomi frumoşi şi dulci ca zăharul, şi murmură un izvor cu apă rece.

Şi de acolo purcese Alexandru înainte şapte zile şi ajunse la o apă mare şi lată, şi se vedea de ceia parte ţară cu oameni, şi puse tabăra acolo şi făcură luntre. Alexandru zise să meargă acolo, iară Ptolomeu răspunse: „Alexandre! nu vei merge acolo, că nu ştii ce ţi se va. Întâmplă, ci voiu merge eu mai întâiu, şi voiu vedea, şi voiu veni de-ţi voiu spune”. Alexandru zise: „O dragul meu Ptolomeu! dară de vei pieri acolo, ca tine unde voiu găsi?” Ptolomeu răspunse: „De voiu pieri eu acolo, altul ca mine pune-vei în loc, iară de vei pieri tu, altul ca Alexandru nu vom găsi în toată lumea?” Şi intră Ptolomeu în luntre cu şapte voinici, şi se duse la ostrov şi găsi oameni doi. Deci se întoarse şi spuse lui Alexandru. Iară Alexandru intră în luntre cu toţi boierii, şi trecură la ostrov, şi ieşiră înaintea lui Alexandru oameni mulţi despoiaţi şi grăiră: „împărate Alexandre! ce ai venit la noi? şi ce ai de a luă de la noi? că suntem nişte goi şi nişte săraci şi ne hrănim dintru aceşti pomi până sunt, alta nu mai avem nimic?” Alexandru zise: „N-am venit să iau de la voi nimic, ci numai să văd ce oameni sunteţi, şi cum trăiţi şi de unde aţi venit aici, şi cum ştiţi numele meu?” Ei grăită: „Împărate, noi suntem de la

ţara grecească şi am avut împărat elinesc de la Macedonia, pe Eraclie împăratul, şi împărătească pe Semiramida, şi văzând ei acolo atâta strâmbătate şi răsboaie, şi multe bazaconii şi sânge vărsat, cugetară să iasă dintr-acea ţară şi făcură zece mii de corăbii, şi au ales tot oameni buni şi drepţi, şi-i băgată în corăbii, şi plecară pe mare, şi au umblat pe mare un an, şi au ieşit unde erau curţile şi făcură ţară bună şi dulce: şi au ars corăbiile, şi au împărăţit patruzeci de ani tot bine şi frumos în ţară. Şi ei muriră, iară noi râmaserăm fără de împărat şi puserăm doisprezece filosofi să ne judece; iară noi n-am ascultat, şi am luat iară răutăţile noastre, şi se mănie Dumnezeu pe noi, şi trimise oameni sălbatici de ne bătură, şi ne uciseră, şi ne stricară ţara şi nu puturăm trăi acolo de ei, că ne mâncau feciorii şi pe noi; şi câţi am rămas am venit aici într-acest ostrov. Ne hrănim cu poame de aceste, şi noi nu avem alt ce-ţi da nimic, dar îţi vom da şapte filosofi de la noi, că îţi vor trebui de aici înainte până la Ivant, că ei ştiu calea până acolo". Alexandru luă şapte filosofi, şi zise: „Adevărat, că mai cinstit lucru nu este în lume, şi mai scump şi mai curat, decât omul procopsit la învăţătură". Şi se întoarse la tabără şi zise: „Omul cărturar este vistier desăvârşit".

De acolo merse cincisprezece zile şi ajunse la o ţară cu oameni cu şapte picioare şi cu şapte mâni; şi se izbiră cu putere în oastea lui Alexandru şi pieriră din ei mulţi, şi pe mulţi îi prinseră vii; şi lui Alexandru îi eră voia să-i scoată la lume ca pe o minune, numai că nu ştia u «re era mâncarea şi beutura lor, şi din această pricină au pierit de foame.

Şi trecu ţara lor în zece zile, şi mai merse şi ajunse la o ţară cu oameni cătcăuni, dinainte cu obraz de om, grăind omeneşte, iar îndărăt cap de câne, lătrând căneşte. Alexandru ucise mulţi dintr-înşii, şi trecu ţara lor în şapte zile.

Şi mai merse înainte şi ajunse la o apă mare, şi puse tabăra acolo; şi muri un cal al unui voinic şi-l aruncară în apă de-l mâncară racii. Iar peste noapte începură a ieşi racii aceştia, şi luau omul, îl vârau în apă, şi nu putea scăpă din gurile lor. Aflând de asta, porunci Alexandru să se sape gropi adânci, şi să le astupe cu paie; şi aşa făcură; iară într-o noapte ieşiră raci mulţi,

şi căzură în gropi şi nu mai puteau să iasă, iar la ziuă uciseră mulţi fără seamă şi-i mâncară oştile.

De acolo merse mai înainte şapte zile şi ajunse la un munte mare şi înalt, şi văzu un om mare legat de munte cu verigi de fier, şi eră lung de o mie de coţi, şi când plângea, glasul lui se auzii cale de trei zile şi nu se apropia de el nimenea. Şi mai merse înainte cincisprezece zile şi ajunse la o apă mare şi de ceia parte eră ţară cu oameni; şi ziseră filosofii: „Acolo este Macaron”. Şi făcură luntre, şi intră Alexandru în luntre cu zece boieri de ai lui şi luă galbeni şi pâne curată şi vin roşu, şi trecu de ceia parte şi văzu pomi înalţi şi frumoşi şi poame dulci ca zăharul, şi frumoase, şi erau fântâni reci sub pomi şi apele reci şi dulci ca zăharul, şi prin pomi erau pasări mândre şi cântău nişte cântece frumoase, ca nişte fete, şi erau unele albe, altele roşii, altele negre, altele verzi şi mohorâte. Şi se întâmpină cu un om gol şi zise Alexandru: „Pace ţie, frate!” El răspunse: „Pentru toate bucuriile”. Şi; vru Alexandru să mai grăiască cu el; iar el zise: „Pasă înainte, că vei grăi cu împăratul nostru Ivant, şi-ţi va spune tot ce doreşti”. Şi merse Alexandru înainte, şi găsi pe Ivant şezând în scaun de aur, cu cunună de aur în cap, şi gol subt un pom înalt şi cu de toate felurile de poame într-însul, şi sub picioarele lui eră apă, ca aurul, şi fierbea în fântână. Iar dacă văzu Ivant pe Alexandru, clătină cu capul şi zise: „O, Alexandre împărate, din lumea ticăloasă şi nevolnică!

— Toată lumea vei lua, şi la moşia ta nu te vei mai întoarce, şi te vei sui până la cer, şi până la iad te vei coborî”. Alexandru sărută mâna lui Ivant, iară Ivant sărută pe Alexandru pe cap şi-l puse în tron lângă el. Alexandru zise lui Ivant: „De ce îmi grăieşti aceste cuvinte?” El zise: „Nu trebuieşte a repeta omului înţelept cuvinte înţelepte!” Iară Alexandru zise: „Doresc, de-ţi va fi voia, să-ţi aduc plocon de ce se găseşte la noi!” El zise: ^Aduceţi-mi!” Şi aduseră o tipsie plină de galbeni şi pâne curată, şi vin roşu. Ivant zise: „Nu ne e dat nouă să mâncăm, ci vi-e dat vouă să mâncaţi; ci deşertaţi clondirul, şi aduceţi-l la mine să vă dau eu plocon!” Şi luă Ivant clondirul şi-l umplu cu apă de sub picioarele lui, şi-l dete lui Alexandru, şi zise: „Ţine Alexandre, plocon de la

mine”. Alexandru zise: „De ce treabă este aceasta?” „Când îmbătrâneşte omul, să se scalde cu de această apă şi va întineri de va fi ca de treizeci de ani”. Alexandru pecetlui clondirul bine, şi-l dete aprodului, şi aşa cugetă întru sine: „De voiu îmbătrâni, mă voiu scălda, şi voiu întineri, şi nu voiu mai muri”. Apoi Alexandru zise iar: „O, fericite Ivantie! spune-mi dară, voi de unde aţi venit într-acest ostrov?” Ivant zise: „Când a zidit Dumnezeu pe moşul nostru Adarn, l-a aşezat în Raiu; şi a greşit el lui Dumnezeu, şi l-a scos din Raiu; şi ieşi Adam şi cu moaşa Eva; şi au venit întâi aicia şi făcură doi feciori. Adam căută pururea spre Raiu şi plângea cu jale de lipsirea Raiului; iară feciorii lor, Cain şi Avei, se învrăjbiră, şi ucise Cain pe Avei, şi plângeau Aclam şi Eva cu mare jale. Şi după aceea făcură şi un alt fecior, om bun şi drept, pe nume Sit; şi şezu Adam aici cinci sute de ani, şi însură pe Sit şi făcură şi feciori, iară apoi trimise Dumnezeu pe îngeri de-i zise lui Adam să iasă de aici şi să meargă la lume, acolo unde locuiţi voi. Şi ieşi Adam şi Eva şi cu alţi feciori şi nepoţi ai lui cincisprezece mii de oameni, iară Sit rămase aici, şi noi din Sit ne tragem”. Alexandru zise: „O fericite Ivantie! dară voi în ce Dumnezeu credeţi? şi cui vă închinaţi?” Ivant zise: „Noi credem în Savaot Dumnezeu, şi nouă ne este cugetul tot la Dumnezeu, şi dacă murim noi mergem într-alt loc mai bun decât aici!”

Alexandru zise: „O fericite Ivantie! spune-mi, de la ostrov ce este înainte?” Ivant răspunse: „Este Raiul ocolit cu apă şi zidit cu aramă, şi acoperit cu foc, şi pe poartă stau Heruvimii şi Serafimii de foc, şi strălucesc ziua şi noaptea necontenit”. Alexandru zise: „Dară putea voi vedea Rajiul?” Ivant zise: „Nu poate vedea trupul ci numai sufletul. Ci vei merge i aproape de Raiu, şi-ţi vor ieşi îngeri înainte şi-ţi vor spune toate”. Alexandru zise: „De nu mi-ar fi de Macedoneni, eu aş rămânea aici cu voi ţ şi aş vieţui vieaţa voastră cea îngerească”. Ivant zise: „Pasă la lume, Alexandre, că te aşteaptă împărăţia; lui Por împăratul, şi tot pământul îl j vei luă şi în pământ întră-vei!” Şi = plânse Alexandru, şi se sărută cu j Ivant împăratul, şi-l sărutară toţi negomândrii până ieşi din ostrov, şi se iertară cu el. Şi merse Alexandru la tabără, şi spuse tot ce văzuse şi ce auzise.

Alexandru purcese apoi cu oştile la ostrovul muierilor şi trecură pe lângă cetate, şi într-însa nu căută, că numai Dumnezeu poate căută acolo. Şi de acolo merse zece zile, şi ajunse la un câmp frumos plin de mândre flori ce miroseau ca tămâia şi ca smirna, şi ca livantul, şi erau unele albe, altele negre, altele roşii, altele verzi, vinete, mohorâte şi galbene ca aurul. Şi căută Alexandru spre răsărit: şi văzu porţile Raiului şi spre porţi văpaie de foc, şi stă Raiul sus ca un munte, şi se vedeau pomii Raiului înalţi fără seamă. Şi mergea Alexandru înainte şi căută spre câmpii Raiului de la cincisprezece mile depărtare; şi ieşiră înaintea lui doi îngeri şi ziseră: „Alexandre! stai pe loc! să nu mai mergi înainte, că este loc sfânt, şi te vor arde Heruvimii şi Serafimii din Raiu, ci te întoarce la lume că o să iai împărăţia lui Por împăratul”. Alexandru zise: „Doamne! pe unde voiu ieşi la lume?” îngerii ziseră: „Iată că ies patru râuri din Raiu, unul Tigrul, altul Eufrat, altul Filon, altul Geon; şi pe Eufrat să mergi, că te va scoate la lume, şi vei vedea şi alte minuni, iar aici nu zăbovi”. Alexandru stătu cu oştile, şi zidiră stâlp de piatră, şi-l poleiră cu aur, şi scrise el în stâlp cu slove elineşti: „Iată, eu Alexandru, împăratul a toată lumea, până aici venit-am cu oştile mele, şi-mi ieşiră doi îngeri înainte de mă opriră aici, şi mă certară să nu mai merg înainte că voiu pieri, deci de aci mă întorsei în lume”.

De aici se întoarse Alexandru către lume şi ajunse la un iezer frumos şi puse tabăra acolo; şi luă un bucătar un peşte şi-l băgă în iezer să-l spele, iară peştele fugi în apă; şi merse socaciul la Alexandru şi-i spuse. El zise oştilor; „Să-şi scalde toţi caii, ca să fie toţi sănătoşi şi tari”.

Şi merse înainte numai şapte zile şi ajunse la o peşteră mare şi întunecată şi puse tabăra acolo, şi zise Alexandru: „Să încalece toţi voinicii pe iepe şi să lege mânzii la gura peşterei”. Şi aşa făcură, şi intră Alexandru în peşteră şi strigă pristavul în peşteră: „Tot voinicul să scoată ceva din peşteră: pământ, pietriş, lemne, sau ce va găsi, şi cine va scoate puţin, căi-se-va, şi cine va scoate mult, iară căi-se-va”. Şi umblară în peşteră o zi şi o noapte şi scoaseră iepele din peşteră afară la mânzi, şi scoaseră

aur şi argint mult şi pietrii nestimate, şi zise Alexandru: „Să împărţiţi toţi frăţeşte”. Deci ceice n-au scos nimic căitu-s-au, şi ceice au scos mult încă s-au căit, căci împărţiră cu ceice n-au scos nimic.

De acolo merse cinci zile, şi ajunse la un iezer cu apă limpede şi dulce ca zăharul, şi puse tabăra acolo. Alexandru merse la iezer să se scalde şi intră în iezer, iară un peşte mare sări şi se repezi la Alexandru să-l mănânce. Alexandru văzu peştele şi fugi iute afară la uscat. Apoi se întoarse la el, cu oşteni, şi-l împresură şi-l ucise. Şi eră peştele cu solzi de aur, şi-l spintecară, şi găsiră în inima lui o piatră nestimată, şi era mare cât un ou de gâscă, şi o puseră în suliţă şi lumină ca soarele prin tabără. Iară peste noapte ieşiră din apă nişte fete frumoase cu părul până la pământ, şi umblau prin mijlocul oştilor, şi plângeau nişte plângeri minunate ca nişte glasuri ciudate, şi grăiau: „O dragul nostru împărate, cum te ucise Alexandru împăratul!” Şi cu mare jale plângeau.

De acolo merse o sută de zile şi ajunse la o biserică ce se numea Hramul-Soarelui. Şi merse Alexandru la acea biserică şi se închină lui Savaot Dumnezeu, şi văzu acolo scripturi, şi ceti Alexandru slovele şi ziceau aşa: „Să ştii, Alexandre, că vei lua toată lumea şi de moarte nu vei scăpa, că te vor [otrăvi ceice slujesc ţie! 44 Alexandru se dăţi foarte şi mult plânse şi zise: „O moarte necredincioasă! şi lume înşelătoare! cum mângâi pe oameni, şi apoi îi bagi curând sub pământ pe toţi".

De acolo merse zece zile, şi ajunse la o ţară cu nişte oameni cu un picior şi cu o mână şi cu un ochiu, şi cu coadă de oaie, şi prinse Alexandru mulţi din ei, şi grăiră: „împărate Alexandre, milostiveşte-te spre noi, că suntem nişte oameni mişei, cum ne vezi împărăţia ta! 44 Şi se milostivi Alexandru, şi îi iertă şi le dete drumul. Şi merse Alexandru pe o vale şi eră trist, pentru moartea lui. Iară acei oameni se suiră într-un munte înalt, şi strigară: „împărate! cum fuseşi de înţelept, şi noi te înşelarăm". Iar Alexandru stătu, şi erau zece zile de când nu râsese, că eră pentru moartea lui scârbit; atunci râse şi zise: „întrebaţi, cum m-au înşelat? 44 şi strigară de jos şi răspunseră de sus, grăind:

„Carnea noastră e mai dulce decât toate cărnurile, şi pieile noastre nu le taie sabia nici trece săgeata într-însele, şi maţele noastre sunt pline de mărgăritare şi de pietri scumpe şi în inima noastră este piatră nestimată ca un ou de gâscă”. Iară Alexandru zise: „Adevărat că toată pasărea pe limba ei piere!” Şi porunci Alexandru: „Ocoliţi muntele călăreţii, iară pedestraşii să se suie în munte cu ogari şi cu lei şi cu pardoşi!” Şi aşa făcură. Şi prinseră vii o sută de mii de aceia, şi zise să-i jupoaie, şi-i jupuiră pe toţi, şi mâncară Tătarii carnea.

De aici ajunseră la hotarul lui Por împăratul; iară Por împăratul auzi că vine Alexandru spre el, şi scrie carte: „Eu Por,. Împăratul a toată lumea, ceice luminez ca soarele, întocmai ca Dumnezeu, scriu ţie, Alexandre. Au te-ai sumeţit că ai biruit pe Darie, şi i-ai luat împărăţia? Să şti că cu acea nebunie, şi cu sumeţia ta pierdevei capul tău, oştile tale şi ţara ta! Dară nu socoteşti tu, că dinaintea mea nu vei scăpă nici în Macedonia, nici în toată lumea? Ci-ţi socoteşte nebunia ta, şi-ţi cere iertăciune de la mine, şi-ţi voiu iertă greşeala ta, şi te întoarce în Macedonia şi-mi trimite haraciurile de la toate ţările câte ai luat. Iară de nu vei face aşa, nu vei scăpă dinaintea mea nici în Macedonia, nici în toată lumea”. Alexandru ceti cartea şi dăţi cu capul, şi scrise altă carte lui Por: „Eu Alexandru, împăratul peste toţi împăraţii, şi a toată lumea împărat, nu cu vrerea mea, ci cu voia lui Dumnezeu Savaot, scriu ţie, Por împărate, sănătate. Tu te lauzi mie, şi zici că m-am sumeţit pentru Darie; iară Darie încă se potrivea lui Dumnezeu ca şi tine, iară Dumnezeii lui nu-l ajutară. Şi să şti că am mers şi până la Raiu, şi acolo am găsit pe Ivant împăratul, iar el îmi spuse mie că Dumnezeii voştri sunt toţi în Iad, de se muncesc cu Darie împreună într-un loc. Şi cum nu ajutară lui Darie, aşa nu-ţi vor ajută nici ţie. Şi tu te potriveşti lui Dumnezeu din cer, iară mai apoi nici unui om nu te vei împotrivi că eu nu pot fugi de tine, ci eu vin la tine cu toate oştile mele, iară tu să ieşi cu toate oştile tale, şi cu toată sila ta”. Şi trimise cartea lui Por împăratul, apoi scrise altă carte la mumă-sa Olimpiada, şi la dascălul său Aristotel: „Eu Alexandru, împărat peste toţi împăraţii, scriu la muma mea Olimpiada şi la dascălul meu Aristotel. Multă sănătate şi vieaţă trimit dumneavoastră, şi să mă

iertaţi că în cinci ani carte nu v-am putut trimite, că ne-am depărtat, şi am trecut pustii şi codrii, munţi înalţi, de ne-am bătut cu oameni sălbatici, şi am mers la oameni cât cotul de mari şi am ajuns la împărăţia lui Eraclie împăratul, şi am mers până la Macaron, la Ivant împăratul, de am grăit cu el, şi mi-a spus că Dumnezeii elineşti sunt toţi jos în Iad de-i muncesc toţi dracii; şi am mers aproape de Raiu, şi am văzut pe poarta Raiului stând Heruvimii şi Serafimii, jos, străjuind Raffil; şi-mi ieşiră înainte doi îngeri de mă certară, să nu mai merg înainte, şi m-am întors de la Raiu, pe apa Eufratului, de am ieşit la lume. Şi acum sunt pe hotarul Indiei, şi voiu să mă bat cu Por împăratul. Şi trimiteţi-mi şi voi carte."

Por împăratul strânse oştile, şi sila lui toată, şi găsi opt mii de mii de pedestraşi şi o mie de lei învăţaţi la războiu. Şi auziră Macedonenii şi Perşii de atâta silă a lui Por, şi se spăimântară, şi se sfătuiră să prindă pe Alexandru, şi să-l dea lui Por, iară ei să-şi ceară iertăciune, de la Por, şi să se întoarcă în Macedonia, şi Perşii [în Persia. Ptolomeu auzi aceste toate; şi merse la Alexandru, şi-i spuse, iară Alexandru chiemă pe Macedoneni, şi ş zise tuturor oştilor: „Oh! dragii mei | viteji de toată lumea! înţelepţi şi viteji Macedoneni! socotiţi, fraţilor, cum; luarăm toată lumea şi sila lui Darie I sparserăm, şi multe puteri băturăm, iară astăzi voi vă spăimântaţi" de nişte neharnici şi înfricoşaţi Indieni. Cred că Por nu ne va mânca, cum vă pare vouă; iară dumneavoastră de m-aţi urât, ucideţi-mă; de vă pare că vă face Por vr-un bine, să mă pierdeţi pentru binele vostru. Însă mie aşa îmi pare, că de veţi pierde pe Alexandru, nici voi nu veţi mai vedea Macedonia, că vă vor goni toate neamurile, şi limbile, şi toate ţările vă vor ucide şi nu veţi rămânea niciunul până la Macedonia. Dară nu socotiţi că de vom bate noi pe Por, curând veţi vedea Macedonia; şi de nu veţi merge voi spre Por eu voiu merge singur de mă voiu bate cu el, şi de-l voiu bate eu, voiu fi împărat a toată lumea, iară de mă va bate el, toţi veţi pieri cu urgie. „ Iară Macedonenii, dacă auziră, ziseră aşa: „Alexandre! noi toţi vom pieri cu tine; ci să ştii că nu este vina noastră, ci aceasta o făcură Perşii, că sunt vecini cu Indienii". Iară Alexandru

se mânie pe Perşi şi le puse învelituri pe cap şi le făcu haine muiereşti; şi până astăzi aşa au rămas.

Deci Alexandru porunci scrierea oştilor şi află zece mii de mii de călăreţi, şi patru mii de mii de pedestraşi; şi trimise carte lui Filon la Persida, şi la împărăteasa lui Ruxandra: „Eu Alexandru împăratul scriu la dragul meu prieten Filon şi la draga mea împărătească Ruxandra, sănătate şi voie bună. Şi în ce ceas veţi vedea cartea mea, să purcezi Filoane, cât mai curând cu oştile tale spre India, că voiu să mă bat cu Por împăratul; şi să vii ziua şi noaptea şi să-mi trimiţi carte înainte, să ştiu pe unde eşti şi când vei sosi la noi cu oştile!” Şi trimise la Filon vestitori cu cartea.

Por se sculă cu oştile lui şi întâmpină pe Alexandru: şi puse Por înainte zece mii de lei, iară Alexandru o mie de bivoli şi o mie de tauri; şi se loviră leii cu bivolii şi se deferă într-o parte, iară oştile se loviră în faţă, Alexandru lovi oştile lui Por de trei părţi, şi deteră în tâmpine şi în trâmbiţe, şi se tăiară toată ziua până seara, şi se dete Por îndărăt; şi pieriră acolo Indieni patru mii de mii, şi de-ai lui Alexandru zece mii. Iară Por împăratul, dacă văzu cât a fost războiul de crâncen, îşi chiemă boierii lui, şi zise: „Oh, dragii mei viteji! acum ce voiu face? că iată ne băturăm şi cu Alexandru, şi nu-l puturăm birui.” Ei ziseră: „Să aducem elefanţi, să facem poduri pe ei şi să urcăm pe unul câte douăzeci de arcaşi, şi să-i punem înainte. Deci puseră câte douăzeci de | arcaşi pe o sută de elefanţi, şi-i aşezară înainte, şi plecară la război. Alexandru puse înainte o mie de cămile tot cu clopote, şi două mii de catâri Ş tot cu clopote; iară elefanţii se spăimântară de vuet şi săriră înapoi şi loveau oastea lui Por, şi se rupseră podurile, şi omorâră pe toţi arcaşii. Iară oştile se loviră în faţă şi se tăiară până seara, şi se dete Por înapoi şi trecu apa Eufratului, şi puse tabăra acolo şi sparseră podurile; şi pieriră acolo de-ai lui Por patru mii de mii, şi de-ai lui Alexandru zece mii.

Filon sosi cu oastea lui odihnită, o sută de mii, şi aduse şi o sută de mii de cămile, încărcate de bucate, să fie toată treaba oştilor, şi o sută de mii de catâri tot cu galbeni, şi cu taleri, să dea oştilor, şi-i aduse stema de aur, de la împărăteasa lui.

Alexandru se veseli dinpreună cu toate oştile la sosirea lui Filon, şi zise Filon: „Alexandre împărate! nu trebuie să stai, şi să aştepţi pe Por, că Por cât stă tot gândeşte şi se găteşte, şi vin oştile din toate părţile; ci mă lasă pe mine cu oastea mea cea odihnită să-l lovesc cum ştiu”. Alexandru zise: „Dară apa Eufratului cum o vei trece?” Filon răspunse: „Cum vei vedea împărăţia ta!” Alexandru zise: „Pas cu Dumnezeu!” Şi zise Filon: „Tot călăreţul să puie câte un pedestraş călare după el!” Şi aşa făcură. Şi pe când şedea Por la masă să prânzească, Filon dete în Eufrat cu oştile, repede, iară apa ieşi toată pe uscat, şi cei dintâi se udară, iar cei dinapoi trecură pe uscat, şi loviră pe Por fiind la masă, fără de veste; şi începură a se tăia. Iară Alexandru dacă văzu aşa, făcu şi el ca şi Filon, şi trecu apa; şi loviră pe Por de trei părţi, şi se bătură până seara; şi începură Indienii a se risipi, iară Macedonenii a-i goni şi a-i tăia cum se taie; iară Por plecă a fugi la India cetate, şi plângea cu amar, şi grăia: „O vai de mine! nevoiaşul de mine! cum puternicii căzură şi neputernicii se ridicară! Cum Macedonenii veniră spre Darie, şi-l uciseră, şi la mine veniră şi mi se puseră ca scaiul în cap, şi sila mea o sparseră, şi nici apa Eufratului nu-i putu opri!”

Şi se duse Por la cetatea sa; iară Alexandru îi gonea oştile, şi mulţi pieriră şi pe mulţi prinse vii, şi pe toţi îi iertă.

Alexandru căzu pe hotarul lui Por, şi zise; „Să prade ţara lui Por!” Iară Por împăratul trimise cărţi pe la toate limbile păgâne, la douăzeci şi patru de limbi, la răsărit: „Scriu eu, Por împăratul, la ai mei fraţi şi buni prieteni. Şi să ştiţi că au venit Macedonenii şi m-am bătut cu ei de trei ori şi mă biruiră, şi puterea mea sparseră; şi vă rog, fraţilor, să-mi veniţi întru ajutor, că de mă vor bate pe mine, nici voi nu veţi scăpa dinaintea lor; şi să săriţi cât mai curând!” Limbile, dacă auziră aşa, săriră în ajutor, şi merseră la Por împăratul cu patru mii de oameni. Iară Alexandru trimise pe Filon cu carte la Por: „Scriu eu Alexandru, împăratul peste toţi împăraţii, ţie, Por împărate, sănătate. Şi să şţi că; capul plecat nu-l taie sabia niciodată. Aşa tu închină-te mie şi să fi în pace, şi-ţi ţine împărăţia, şi-mi trimite haraciu şi oaste pe an; iar de nu vei face aşa, noi să ne batem amândoi, căci ţie nu-ţi este milă de

Indieni, iar mie îmi este milă de Macedoneni; căci este şi păcat să moară toţi vitejii pentru noi, ci să ieşim amândoi din tabără singuri, şi să stea oştile pe loc, până ne vom bate amândoi, şi de mă vei bate, tu vei fi împărat a toată lumea, iară de te voiu bate eu, voiu fi împărat a toată lumea!" Filon merse solia Por şi-i zise Por: „Tu eşti Filon?" El răspunse: „Eu sunt". Por zise: „Filon, închină-te mie căci de astăzi Alexandru ucis este de mine; iar tu te închină mie, şi să-ţi dau fata mea, şi din împărăţia mea jumătate!" Filon zise: „Nici lumea toată nu mă va despărţi de dragostea lui Alexandru!" Por zise; „Pasă şi spune lui Alexandru să iasă să ne lovim amândoi, cum a zis el, şi să stea oştile pe loc!" Şi merse Filon la Alexandru şi spuse că Por este gata să se lovească. Alexandru întrebă: „Ce viteaz este Por?" Filon I zise: „Are trupul de cinci coţi dar este putred; iar bun viteaz este; ci pasă, Alexandre, că-l vei bate, că norocul tău mare este şi Dumnezeu Savaot puternic este!" Alexandru îngenunchie şi să rugă lui Dumnezeu şi zise: „Dumnezeul tuturor Dumnezeilor sclave te măresc Heruvimii şi Serafimii, Savaot Dumnezeu, ajută-mi astăzi împotriva lui Por împăratul." Şi îşi luă platoşa şi îşi puse coiful în cap, i apucă suliţa, şi încălecă pe Ducipal, şi ieşi din mijlocul oştilor. Şi se înântâlni cu Por; şi se izbiră cu suliţele şi se frânseră suliţele, şi scoaseră buzduganele, şi se loviră de câte zece ori în cap. Por scoase sabia. Alexandru stătu şi grăi: „Por împărate! cred că noi n-am grăit aşa". Por stătu şi zise: „Cum?" Alexandru zise: „Să stea oştile pe loc, până ne vom bate amândoi". Por se întoarse înapoi, să certe oştile; iar Alexandru strânse pe Ducipal şi scoase pumnalul, şi-l lovi subsuoară prin încheieturile cămeşii de zale şi-l junghie pe Por, iar Ducipal luă pe calul lui Por cu gura de ceafă, – şi-l răsturnă jos; iar Por căzu de pe cal; şi muri acolo Por împăratul. Iar Indienii, dacă văzură aşa, plecară a fugi, iar Alexandru a-i goni, şi-i tăia cum se taie. Şi pieriră acolo Indieni trei mii de mii, şi ceilalţi se închinară lui Alexandru; iar limbile păgâne fugiră şi scăpară prin ţările lor.

Pe Por împăratul îl puse Alexandru în căruţa lui cea de aur, şi-l duse la cetatea lui în India, cu toate oştile. Iar împărăteasa lui Por ieşi înainte cu zece vlădici, şi cu zece mii de popi, şi-şi sfâşie împărăteasa lui Por mantaua până la pământ, şi se despleti, şi cu

zece mii de fete tot despletite, plângea cu jale mare. Alexandru porunci de-i puseră lui Por stema în cap şi-l aşezară în patul de aur, şi-l duseră în cetatea lui, şi-l îngropară cu cinste mare, învălit cu caftan de aur; şi se săvârşi Por în luna lui Iunie, în a douăzeci şi şaptea zi, în India, în scaunul lui. Şi era cetatea lui Por de patru cri cât bate săgeata, şi păreţii tot poleiţi cu aur, şi acoperământul cu aur „şi trei sute de stâlpi de marmură tot poleiţi, şi patru mii de pietri nestimate, de luminau toată noaptea ca soarele, şi alte câte n-am putut scrie, nici n-am văzut nicăirea, şi nu va fi auzit nimenea, nici cu mintea va îi gândit. Şi începură a scoate visteriile lui Por, şi scoaseră o sută de mii de cai hrăniţi arăpeşte, o sută de mii de cai indieneşti tot cu ţoluri de mătase, şi scoaseră zece mii de lei tot cu zgarde de aur, şi douăzeci de mii de lei tot învăţaţi, şi douăzeci de mii de pardoşi, şi scoaseră zece mii de săbii ferecate cu aur, şi scoaseră o sută. De mii de blide de aur, şi scoaseră o sută de mii de potire de aur, şi scoaseră o sută de mii de elefanţi, şi două sute de mii de cămile, şi două sute de mii de catâri, şi o sută de mii de boi de înjugat, şi douăzeci de mii de şoimi scripţori, şi zece mii de ogari, şi cinci mii de case pline de galbeni, şi zece mii de case pline de argint. Şi şezu Alexandru acolo un an, şi se veseliră Macedonenii cu Indienii ca fraţii, şi dete împărăţia Indiei lui Antioh voivodul.

Alexandru plecă cu oştile spre [ţara Amazoanelor, şi acolo împărăţia I o muiere peste muieri, iar bărbaţii erau afară din cetate, şi robiau ei muierilor, şi le luau dijmă şi dări. Şi pe împărăteasa o chemă Talistradă. Alexandru trimise sol şi scrise carte aşa: „Eu, Alexandru, împăratul peste toţi împăraţii, scriu ţie, împărătească Talistradă, sănătate. Şi să ştii că am luat împărăţia lui Darie şi a lui Por, şi până la voi am venit cu puterea mea să-ţi zic ţie să te închini mie, şi să-mi trimiţi haraciu şi oaste pe an, şi să i fii în pace pe moşia ta; iar de nu vei” vreă să faci aşa, eu voiu veni la voi şi mult rău vă voiu face”. Talistrada ceti cartea şi scrise alta lui Alexandru aşa: „Eu, Talistrada, împărăteasa Amazoanelor, scriu la marele împărat Alexandru, sănătate! Şi să ştii cum ne este vieaţa noastră: noi avem cetatea în Ostrov, şi noi muierile în Ostrov locuim, iar bărbaţii noştri şed afară şi lucrează, şi cât agonisesc ei, noi luăm; şi vin la noi de

şed cu noi treizeci de zile şi atuncea ne măritǎm, şi însurǎm, şi apoi iar se duc la ţarǎ; iar eu am oaste cincizeci de mii de muieri călăreţe, cu suliţe, şi douăzeci de mii de pedestraşe, cu săgeţi, şi cine vine la noi, ieşim înaintea lor; şi ne batem noi cu vrăjmaşii noştri, şi dacă-i biruim noi ne întoarcem, iar bărbaţii noştri ies înaintea noastră şi se veselesc. Şi acum aşa ne pare, să ne batem cu tine şi ce va dă Dumnezeu; şi să ne aştepţi la viile din deal, că vom ieşi la voi cu războiul!" Şi trimise cartea lui Alexandru.

Alexandru ceti cartea şi scrise altă carte Talistradei: „Eu Alexandru, împăratul peste toţi împăraţii, scriu ţie, Talistradă, sănătate! Şi să ştii că am luat toată lumea cu războiu, iar cu voi de nu mă voiu bate, ruşine îmi va fi; iar de-ţi va fi voia să-ţi rămână Ostrovul şi cetatea pustii, şi voi să pieriţi toate, voiu ieşi la viile din deal unde ai zis tu.

Talistrada ceti cartea şi scrise altă carte: „Marelui împărat Alexandru, sănătate! îţi dau ştire, că oare cum înţeleseiu că te vei bate cu mine; iar eu nu cred că vreai să te baţi cu muierile, căci de mă vei bate, nicio cinste nu-ţi va fi, iar de te voiu bate eu pe tine, mai mare ruşine nu vei fi petrecut nicăirea; ci eu te rog pe împărăţia ta, să te milostiveşti spre noi şi să ne primeşti darul ce ţi-am trimis, şi îţi voiu trimite haraciu şi oaste pe an”.

Şi primi Alexandru darul trimis şi haraciul şi de acolo merse Alexandru la ţara Mersilor, spre Evimitrie împăratul. El auzi, şi se sculă cu oştile lui spre Alexandru, şi cu alte limbi păgâne şi făcu războiu mare, şi bătu Alexandru pe Evimitrie, şi-l tăiară, şi-i sparseră cetatea, şi-i prădară ţara, şi-i luară mult aur şi argint, iar limbile cele păgâne fugiră la munţi înalţi; iar Alexandru îi goni, iar limbile intrară în munte şi fugiră până la peşteră mare. Şi îi goni Alexandru cincisprezece zile peste munţi, şi se întoarse Alexandru îndărăt, şi stătu la gura muntelui, şi puse tabăra acolo şi făcu rugăciune cătră Dumnezeu, şi îngenunchie Alexandru şi zise: „Domnul Dumnezeilor! cela cete odihneşti pe Heruvimi, şi te măresc Serafimii, cela ce ai făcut cerul şi pământul, toate văzutele şi nevăzutele, Savaot Dumnezeu, rogu-te eu robul tău, ascultă-mă astăzi pe mine păcătosul, căci cu voia ta biruii pe toţi

împăraţii, şi toată lumea, şi acum poţi să zici tu acestor munţi, să vie unul către altul, să închidă aceste limbi păgâne, să nu mai iasă la lume!” Şi într-acel ceas (o prea minunate Doamne!) veniră munţii unul către altul, aproape de doisprezece coţi de nu se împreunară. Şi văzu Alexandru voia lui Dumnezeu şi mulţumi lui Dumnezeu şi zise ostaşilor să zidească din munte şi până în munte. Şi zidiră cu piatră şi spoiră cu cioaie şi cu aramă, şi cu amestecături, cât nu putea arde nici focul, şi dinăuntru zidiră cale de şaptesprezece zile, din afară aşişderea, şi puseră un clopot mare în vârful muntelui cu meşteşug, şi când bătea vântul, el se trăgea singur, şi cânta foarte tare, şi când veniau limbile să iasă la lume, ele auziau clopotul, şi le părea că este Alexandru acolo, şi se temeau şi fugeau îndărăt la pustie; şi se chemau acele limbi: Goţi, Magoţi, Agar, Axos, Divis, Xotin, Xanarte, Xasan, Climand, Talnii, Xeanii, Martatin, Fohanii, Agramantii, Aflit, Psoglov. Faracii, laraţi, Sisochia, Nichienii şi Lescrătinii. Şi aşa se spunea, că vor ieşi acele limbi în zilele lui Antichrist şi se vor închina: lui şi vor fi mâncători de creştini cu; Ovreii şi cu Ţiganii cei păgâni, şi vor mânca copiii oamenilor şi părinţii se vor uita cu ochii lor cum îi frig şi-i mănâncă: aşa vor face acele limbi în zilele lui Antichrist, în trei ani.

Alexandru porni cu oştile la ţara Mastridului, şi într-acea ţară era o cetate într-un deal înalt şi o ţinea o împărătească, şi aveâ doi feciori pe nume Candusal şi Dorit, şi amândoi «erau crai, unul domnea Averidul, altul ţinea altă ţară, şi muma lor domnea Amastridul; şi acea cetate eră minunată, că nu era nicio cetate ca acea în lume, că era numai din pietri scumpe şi nestimate, fără lut şi fără var. Şi trimise Cleofila un zugrav bun, să zugrăvească chipul lui Alexandru, şi zugravul aduse împărăteşii chipul zugrăvit, şi-l ascunse într-o cămară mică. Alexandru merse la Mastrid, spre feciorul Cleofilei, la Candusal craiul. Candusal se spăimântă de Alexandru, şi fugi cu totul la mumă-sa Cleofila; şi-i fu a trece pe la Evagrid, iar Evagrid împărat, auzi că fuge Candusal craiul şi-i ieşi înainte cu oaste, şi-l bătu şi-i luă avuţia şi muierea şi o fată.

Iar Candusal fugea şi plângea, şi se gândi el să dea prin străjile lui Alexandru, şi dete, şi-l prinseră străjile, şi-l duseră la Alexandru; iar Alexandru auzi că aduc pe feciorul Cleofilei, şi după ce-l duseră la Alexandru el chemă pe voivozi şi puse pe Antioh în scaunul lui, iar Alexandru stă cu alţi voivozi în vorbe; şi aduseră pe feciorul cleofilei, şi se închină lui Antioh. El întrebă: „Ce om eşti? de unde eşti şi cum te chiamă?" El zise: Alexandre împărate! eu sunt ca omul acela ce fugea de un leu, şi se sui într-un copac ca să scape de moarte, iar când căută pe copaci în sus deasupra lui, văzu un şarpe pogorându-se la el să-l mănânce; şi căută să fugă în jos şi stă leul la rădăcina copacului; iar copacul eră pe malul unei ape, şi vru să saie în apă şi văzu în apă un crocodil căscând gura, ca cum va sări din copac să-l înghită: aşa mi se întâmplă şi mie astăzi. De frica ta fugii, şi Evagrid mă lovi, şi-mi luă avuţia şi fata mea, şi de el scăpai şi prin străjile împărăţiei tale dădui şi mă prinseră, şi mă aduseră la împărăţia ta; şi sunt feciorul Cleofilei, – şi mă chiamă Candusal". Alexandru zise: „De vreme ce ai văzut faţa mea,: nu vei pieri, şi-ţi voiu dă pe Antioh voivodul cu oaste să meargă cu tine la Evagrid împăratul şi-ţi vor scoate pe fiii tăi, şi muierea şi tot ce-ţi va fi luat". Atuncea Candusal sărută picioarele lui Alexandru şi zise: „O Alexandre împărate, pentru aceea te-a ţ pus Dumnezeu împărat a toată lumea, j căci eşti milostiv spre greşiţii tăi!"

Antioh chemă pe Alexandru şi-l învăţă ca pe o slugă şi-i zise: „Pas; Antiohe, cu acest craiu, să iai oaste / o sută de mii, să te baţi cu Evagrid, şi şi să iai ţara şi să scoţi muierea acestui J craiu, şi ce va fi luat să-i dea, şi dacă | vei veni, eu te voiu mână cu acest craiu sol la mumă-sa". Şi se închinară lui Antioh şi-şi luară ziua bună, şi luară oaste şi se duse la Evagrid împăratul. Iar, Evagrid împăratul îi ieşi înainte cu oaste, şi-l lovi foarte tare, şi-l bătu Alexandru de grab, şi-i sparse oastea şi-i pradă ţara, şi scoase muierea lui Candusal, şi feciorii, şi tot ce-i luase Evagrid. Şi trimise Candusal muierea la mumă-sa Cleofila şi el merse cu Alexandru la tabără şi se închinară cu slujbă la Antioh, şi zise Antioh: „Păsaţi acum amândoi la mumă-ta Cleofila împărăteasa, şi-i spuneţi să se închine mie şi să-mi trimită haraciu şi oaste pe an, şi de nu va vrea aşa, eu voiu veni cu toată sila mea, şi-i voiu

bate, şi-i voiu prăda ţara, şi voiu sparge cetatea, şi-şi va pierde feciorii şi scaunul ei!” Şi se închinară şi-şi luară ziua bună, şi se prinse Alexandru frate cu Candusal, şi plecă Alexandru sol la Cleofila împărăteasa: şi merseră trei zile. Şi zise Candusal: „Frate Antioh! drept acest loc este o peşteră, şi zic oamenii că se muncesc în ea Dumnezeii elineşti, şi împăraţii”. Alexandru zise: „Rogu-te, frate: spune-mi unde-i, să ne abatem să vedem!” Şi se abătură şi zise Alexandru: „Să ştii, frate, că voiu să intru în peşteră să văd”. Candusal zise: „Nu intră, frate, rogu-te; că de ţi-se va întâmplă moartea acolo, eu unde voiu scăpă de Alexandru? va zice că te-am ucis eu”. Alexandru răspunse: „Nu griji tu de asta!” Şi intră în peşteră, şi merse şi dete de o lumină frumoasă, şi-l întâmpinară doi draci ducând un strugure pe o prăjină şi ziseră: „Vezi ce se află, pe la, noi?” Şi mai merse înainte şi văzu doi draci ducând o găoace de nucă într-o prăjină; şi mai merse mai înainte, şi-i ieşiră înainte două gadini cu obrazele de lei, şi se spăimântă Alexandru, şi se ruga lui Savaot Dumnezeu, şi fu fără frică; şi merse mai înainte şi văzu pe Dumnezeii elineşti muncindu-i doi draci, pe Apolon şi Amon, şi văzu oameni mulţi legaţi, şi văzu ni^te şerpi şi sub şerpi gâlceavă multă şi urlete mari; şi merse mai înainte, şi văzu pe Sahnos îmsăratul legat, şi zise acesta: „Eu sunt ahnos împăratul, ce eram împărat a toată lumea şi vrusei ca să merg până la Raiu şi mă uciseră oamenii sălbatici şi vei fi văzut obrazul meu într-un stâlp de piatra!” Alexandru zise: „Spune-mi, acei oameni legaţi, ce oameni sunt?” El zise: „Fost-au toţi oameni ca şi tine şi pentru trufia şi mărirea lor ei se muncesc aici până la al şaptelea veac! apoi vor merge la Tartar în veci netrecuţi”. Iar Alexandru zise: „Dară acele gadini cu obrazele de leu, ce sunt acelea?” El zise: „Aceia au fost domni şi boieri nemilostivi, pentru aceea i-a făcut Dumnezeu cu obrazele de leu, şi se vor munci în veci!” Şi iar întrebă Alexandru: „Dar acolo, unde erau şerpi mulţi, ce este acolo?” Sahnos zise: „Acolo stau sufletele păcătoşilor şi se muncesc. Ci mergi, Alexandre, înainte, că vei vedea şi pe socrul tău Darie şi pe Por împăratul!” Şi merse Alexandru înainte şi văzu pe Darie legat; şi când îl văzu Darie, începu a plânge şi zise: O Alexandre! au şi tu ai venit aici? El zise: „N-am venit să locuiesc cu voi aici, ci să văd, şi iar mă voiu duce de la voi!” Şi zise Darie: „O prea

înţelepte Alexandre! cum îţi dete Dumnezeu să vezi toate, cele văzute şi cele nevăzute! Şi spune-mi fătul meu, cum locueşti cu fata mea Ruxandra? şi cum petreci cu Persienii? şi cum cinsteşti pe soacra ta?” Alexandru zise: „Nu te îngriji devii, ci te îngrijeşte de morţi, iar fata ta este împărătească a toată lumea şi soacra mea îmi este mamă, iar Persia petrece **cu** mine ca şi cu tine!” Darie zise:

Mergi, Alexandre, înainte că vei găsi pe Por, legat în verigi de fier". Şi zise Alexandru: „O mare Por împărate, cum te potriveai lui Dumnezeu, iar acum eşti legat în Iad". Iar Por zise: „Aşa se vor munci toţi împăraţii şi domnii pământului, şi tu să te păzeşti, să nu te potriveşti lui Dumnezeu, că şi tu vei veni aici!"

Şi de acolo se întoarse Alexandru şi ieşi afară, şi găsi pe Candusal plângând, şi dacă-l văzu, îl apucă în braţe şi-l sărută dulce, şi-i zise: „O dragul meu Antioh, dar cum de zăboveşti atâta? că eu rău mă înspăimântai; ci mulţumesc lui Dumnezeu că eşti sănătos”. Şi purceseră, şi zise Candusal: „Spune-mi ce ai văzut în peşteră? „Şi răspunse Alexandru: „Văzui doi draci ducând o nucă într-un loc, şi ziseră acei draci: „că este nuca sufletelor acolo"; şi spuse toate câte văzuse, şi merseră şi sosiră la Cleofila împărăteasa. Iar ea auzi că vine sol de la Alexandru, cu feciorul ei Candusal, şi se împodobi şi-şi puse stema în cap, care eră tot cu pietri nestimate, şi ieşi cu boieri şi cu vlădici, şi eră acea împărătească frumoasă; şi se întâmpină cu solul şi cu fiul său Candusal, şi dacă văzu Alexandru împăratul pe Cleofila, îi păru că este mumă-sa Olimpiada, şi se sărutară amândoi dulce şi merse la cetate, şi descăleca Alexandru de pe cal, şi-l ospătă într-acea zi. Iar a doua zi luă împărăteasa pe Alexandru de mână şi-l băgă într-o casă tot cu aur învălită şi cu mărgăritar împodobită şi scaunele tot de aur şi masa de diamant piatră, şi pe masă pahare de antrax, şi de zmarand, şi de safir, şi de porfigarda, şi de hrisodat, şi de cristal, şii într-acea casă curgea o apă mică şi dulce ca zăliarul, şi frumoasă ca aurul, şi-l – băgă într-altă casă şi eră tot cu pietri nestimate şi cu mărgăritar împodobită, şi lumină ca soarele. Şi de acolo intrară într-altă casă, şi eră cioplită de lemn, ce se cliiamă ivansa şi alt lemn ce

se chiamă maisapi, şi acel lemn nici focul nu-l arde; şi intrară într-altă casă de lemn de bulica şi de ivanit, şi de chiparos şi eră pusă în măiestrie, pe nişte fuse, şi începură casele a se învârti şi a se sui în sus, şi iar a se pogorî în jos; şi dacă văzu Alexandru aşă, mult se miră şi zise: „Oh împărătească, acest lucru ar trebui să fie la Alexandru împăratul". Ea zise: „Bine zici, Alexandre, să fie la tine acest lucru, ci va fi la mine ca şi la tine". Alexandru zise: „Nu sunt eu Alexandru, ci mă chiamă Antioh". Împărăteasa zise: „Ce-ţi grăi-i eu, că tu eşti Alexandru?" şi-l luă de mână şi-l băgă într-o casă^ mică, şi acolo eră zugrăvit chipul lui Alexandru şi zise ea: „Caută aci de vezi cine e zugrăvit". Şi zise împărăteasa: „Alexandre, cum ai vrut întrat-ai! iar cum vei vrea nu vei ieşi". Iar Alexandru răcni ca un leu şi-şi schimbă faţa şi-şi apucă pumnalul, şi o luă de mână şi zise Alexandru: „Eu voiu ieşi de aci sau nu voiu ieşi, iar tu nu vei mai ieşi de aci; iar eu voiu ieşi, şi pe feciorii tăi înjunghiavoiu şi voiu pieri cu ei, şi oştile mele casele tale vor sparge până în pământ, şi ţara toată îţi va prăda". Iar împărăteasa strânse pe Alexandru în braţe şi zise: „Nu te teme, nici te înspăimântă, că nu sunt eu aşa nebună cum ţi-se pare ţie, că cel ce te va ucide pe tine, fi-va duşman a toată lumea, că pentru tine stă toată lumea în pace, şi capul tău este peste toate capetele, şi un păr din capul tău plăteşte toată lumea; ci eu vroiu să te încerc ca şi mama ta Olimpiada, să nu te mai faci sol! că vezi că se află oameni de te cunosc; şi eu voiu să-mi fii fecior de astăzi înainte, şi eu feciorilor mei nu te voiu spune, ci te voiu cinsti ca pe un împărat, şi eu îţi voiu dă haraciu pe zece ani, şi să aibi vieaţă bună cu feciorii mei!" Atunci Alexandru sărută pe împărăteasă, şi zise: „Mamă să-mi fi de astăzi înainte". Într-acest ceas sosi şi fiul ei Dorit bătut de oştile lui Alexandru; şi scăpase singur şi fugise la mamă-sa şi auzi că a venit sol de la Alexandru, Antioh voivodul, şi eră mânios pe Alexandru şi pentru că ucisese pe socru său, Por împăratul. Cum sosi începu a-l căută pe sol să-l taie şi auzi mamă-sa de aceasta; şi-l închise pe Alexandru într-o casă, şi ea ieşi afară, de întâmpină pe fiul ei la uşă, şi-l luă în braţe, şi-i zise: „Ei dragul meu Dorit, nu trebuie să tai solii lui Alexandru, că el a scos pe muierea frăţâne-tău şi pe coconi din robia lui Evagrid împăratul şi i-a trimis la mine cu cinste şi cu sol prea credincios, eu Antioh

voivodul!" El zise: „Alexandru ucise o sută de mii de oameni, iar tu nu mă laşi să ucid un om de ai lui?" Iară muierea lui Candusal alergă.la bărbatul ei şi spuse că vreă Dorit să taie pe sol; şi alergă în grabă Candusal şi găsi pe Dorit cu sabia scoasă, ţiindul mumă-sa în braţe; şi-l lovi cu palma peste ochi, şi-i luă sabia din mână, şi zise: „Nevrednice! tu vreai să tai pe solul lui Alexandra, iar el de va apucă sabia, o sută ca tine îi va tăia!" Şi mult îl sudul; şi. Merse Cleofila şi scoase pe Alexandru afară şi-i împăcă, şi se sărutară, şi zise Alexandru: „De ar şti Alexandru împărat că taie Cleofila solii, n-ar fi trimes sol la dânsa, dar de mai fi tăiat, tu unde ai fi scăpat de Alexandru? nici în pânticele maicei tale, nici în toată lumea;" Deci se cinstiră, şi dărui Cleofila lui Alexandru stema ei fără preţ şi-i dete sabie de iachind fier, şi-i dete o sută de care de galbeni, haraciu pe zece ani. El nu vru să ia, iar Cleofila zise: „la-i că te vor pricepe ficiorii mei!" Şi-l luă de grumazi şi-l sărută, şi zisă: „Oh dragul meu Alexandre! vrearea-i să te ai bine cu feciorii mei!" şi iar îl sărută, şi trimise feciorii amândoi cu el, şi cu haraciu pe zece ani, şi-l duseră, până în tabără, şi-l întâmpină Ptolomeu şi Filon şi Antioh, şi se sărutară dulce şi ziseră: „O dragul nostru împărat Alexandre! pentru ce-ţi pui capul pentru un păr din cap? şi pentru ce turburi toată lumea cu capul tău? căci pieri-vei fără cinste şi pe noi lăsane-vei în ţări străine! Să nu mai faci aceasta, să te mai faci sol!" Iar feciorii Cleofilei văzură pe Alexandru şezând în tron şi grăiră: „Dacă tu eşti Alexandru noi suntem morţi astăzi!" Alexandru zise: „Nu veţi muri, din pricina mamei voastre Tleofila, şi pentru mintea ei, şi pentru cinstea ei; ci vă luaţi haraciul de-l duceţi la muma voastră că ea mi-a dat zilele astăzi". Şi îi cinsti şi se întoarseră înapoi şi le deteră ţările lor, şi domniile prin ţările lor, şi ei se întoarseră la mama lor Cleofila. Alexandru făcu acolo ospăţ mare, şi se veseliră mult şi spuse Alexandru ce văzuse la Iad şi câte petrecuse la Cleofila, şi ce văzuse la dânsa.

Şi de acolo intră în Persia la Ruxandra împărăteasa. Şi acolo începu a împărţi împărăţiile şi domniile şi ţările pe rând; adecă lui Antioh îi dete India, împărăţia lui Por, la răsărit; lui Filon îi dete Persia, a marelui Darie împărat; lui Antigon îi dete ţara Mersidonului, împărăţiile lui Evimitrie împăratul; lui Filip îi dete

toată Azia, şi marea Chilichiei cu ostroavele; lui Ptolomeu îi dete Egiptul, Ierusalimul şi Pelagonitul; lui Selevehie îi dete Râmul; lui Leomedus îi dete Inglitera şi Veneţia şi Ţara leşească, iară lui Finei îi dete Ţara nemţească şi Ţara franţuzească de la apus şi toate ţările pe rând.

Şi şezu acolo un an cu Ruxandra împărăteasa şi se veseliră mult; şi de acolo se sculă Alexandru cu toate oştile, şi merse la marele Vavilon, şi şezu în scaun, şi într-o noapte văzu în vis venind pe Ieremia prorocul la el, şi zicându-i: „Fătul meu Alexandre! Iată că se împliniră patruzeci de ani ai împărăţiei tale; şi se apropiată patru stihii ale trupului tău: hraeonit, fiere verde, tuşă albă şi sânge roşu. Junghiul se apropie şi spre moarte te va trage! Tu să şti, fătul meu Alexandre, că trupul tău din pământ este şi iar – în pământ va merge, şi risipi-se-va, şi să şti că toată lumea înconjurat-ai, şi moartea ta îţi va veni din mâna celui ce-ţi slujeşte, de la dânsul, din vasul cel amar o vei bea; şi-ţi împărţeşte împărăţiile şi-ţi întocmeşte oştile, că trupul tău mort va rămânea, iar sufletul tău viu va merge înaintea lui Dumnezeu, şi-l va trimite unde îi va fi voia, şi să şti că corpul tău risipi-sc-va, şi la a doua venire a lui Dumnezeu, se va împreuna sufletul cu trupul, şi vor învia toţi morţii, şi să mă crezi, Alexandre, că va să intre sufletul în trup la înfricoşată judecată, unde se vor pune scaunele, şi va şedea Domnul în tron de aur, şi vor sta Heruvimii şi Serafimii împrejurul Judecătorului, şi vor lua drepţii vieaţa de veci, iar păcătoşii vor intra în munca de veci, care muncă nu are sfârşit niciodată. Iar drepţii fiind sub mila lui Dumnezeu se vor veseli: acolo nu va fi nici însurare, nici măritare, ci vor fi toţi de-o potrivă, adecă ca de treizeci de ani; şi atunci se vor cunoaşte toţi prietenii, şi să şti că mă vei vedea şi mă vei cunoaşte acolo înviat, ca şi aicia!” Şi nu ştiu ce se făcu Ieremia prorocul. Alexandru se deşteptă din somn, şezu îa pat şi-şi puse stema pe pernă şi plângea cu jale şi cu amar, şi i se făcu inima ca o corabie, când o bate vânturile prin mijlocul mării. Iar Ptolomeu şi Filon merseră de dimineaţă la Alexandru, şi-l găsiră plângând cu jale şi se apropiară de el şi plânseră şi ei şi-l întrebară şi-i ziseră: „Oh Alexandre! pentru ce-ţi dai bucuria primejdiei şi te întristezi?” Alexandru le spuse ce văzuse în vis şi ce-i spusese

Ieremia prorocul, şi vrură ei să-l mângâie şi grăiră: „Alexandre, nu trebuieşte să te întristezi pentru visele de noapte, că noi nu credem visele; aşa ne pare nouă că omul visează, căci doarme mult; şi nu trebuie omul înţelept să doarmă mult, că se umezesc creierii capului şi visează multe; căci trupul omului este mort, iar sufletul viu este, şi dacă adoarme omul, sufletul cu trupul se împung ca doi junei neînvă. Ţaţi, cu trupul şi sufletul şi cugetul, ca vântul, ca focul şi ca marea cu valurile, aşâ să întărâtă, şi visează omul adormit, şi ce vede ziua şi cugetă, aceea visează jnoaptea, că precum Dumnezeu desparte sufletul de trup, aşa iarăş la aceea înfricoşată judecată a dreptului judecător, toţi morţii din mormânturi ieşivor şi se vor întrupa!” Şi grăi Alexandru: „Dar după moartea mea, cine va rămânea să-mi facă pomenire?” Răspunseră ei: „Rânduiva Dumnezeu!”

Şi de acolo merse marele împărat pe câmpiile Sinarului, şi stătu cu oştile în ţara Sidului, unde-şi petrecuse Iov viaţa lui cea bogată, că acolo locuise el. Şi într-o zi vrură domnii să^veselească pe împărat şi ziseră: „împărate, să ne suim astăzi într-acest munte înalt, să vânăm!” Şi se suiră în munte şi cătară în jos şi văzură toate oştile pe câmp, cât nu aveau număr, şi ziseră ei: „Alexandre împărate! caută în jos şi vezi peste câţi oameni te-a pus Dumnezeu împărat!” Iar Alexandru zise: „Toţi aceia în scurtă vreme vor întră sub pământ.” Şi merseră la tabără, şi făcură mult ospăţ şi se veseliră.

Într-aceea vreme veni din Macedonia de la Olimpiada, Aristotel dascălul, şi-i păru bine lui Alexandru, şi se veseliră; şi zise Alexandru: „Bine ai venit dascăle prea înţelepte, că tu eşti lumina Grecilor, şi sfeşnicul Macedoniei. Ci îmi spune, dascăle, ce face maica mea Olimpiada împărăteasa? este sănătoasă? şi cum stă Macedonia, şi voi cum auziţi de noi? şi oamenii cred că am luat toată lumea? Şi să şti, dascăle, că am mers la Negomindri, la Macaron, şi am vorbit cu Ivant împăratul şi mi-a spus cumcă Dumnezeii elineşti sunt în Iad jos şi se muncesc acolo cu voia lui Dumnezeu Savaot!” Iar Aristotel mult se miră şi zise: „Mulţumesc lui Dumnezeu Savaot că văzui luminata faţa ta, Alexandre, împărate a toată lumea; şi toată lumea cu tine se laudă, şi

Macedonia astăzi cu tine se luminează, ca tine nici a fost împărat nici va fi după tine nimeni pe lume; iar maica ta împărăteasa Olimpiada este sănătoasă, şi mult te doreşte, şi prin lume m-a trimis la tine să te întreb: mergevei tu la Macedonia? Iar de nu vei merge, să vie ea la tine!" Şi răspunse Alexandru: „Ferice de acela ce ascultă pe părintele lui! Mie nu-mi este dat să văd Macedonia, ci voiu trimite să vie maica, mea Olimpiada la noi!"

Şi puseră masa, şişezură la masă; şi Alexandru aşează pe Aristotel mai sus decât toţi craii, şi apoi şezu fieştecare la locul său. Iar Aristotel se sculă de scoase daruri, şi scoase două steme de aur fără de preţ, una lui Alexandru de la Olimpiada, alta împărătesei Ruxandra, şi două caftane de aur cu pietri scumpe şi cu mărgăritare, şi doi cai arăpeşti albi cu şele de diamant-piatră, şi o căciulă de samur şi cu cunună de aur poleit, şi două inele de antrax-piatră şi de filiot şi douăsprezece blide de aur cu pietri nestimate şi cu mărgăritar de cel mare; şi scoase şi cartea de la mamă-sa Olimpiada scrisă aşa: „Scrisam eu Olimpiada împărăteasa lui Alexandru, dragul meu sufletul meu, inima mea, şi lumina ochilor mei! Fătul meu Alexandru împărate! sănătate şi voie bună, trimite împărăţiei tale! Să şti, fiul meu, că de când s-a despărţit maica ta de tine, de atunci s-a învrăjbit sufletul meu cu inima mea, şi eu nu-i pot împăca, ci numai cu lacrămile eu, maica ta, mă mângâi; şi vărs lacrămi ziua şi noaptea şi mă gândesc: vedeate-voi sau nu te voiu mai vedea!? Ci mă bat cu gândurile ca corăbiile cu valurile mării! Şi eu n-am pe nimenea în lume, fără numai pe tine: ci mă rog, dragul mamei, şi te jur, pentru Dumnezeu şi pentru ţâţa care ai supt-o de la mine, să-mi trimiţi carte; sau tu să vii la mine, sau să viu eu la tine, că de nu vei face aşa moarte îmi voi face de dorul tău, că nici te-am văzut, nici te-am auzit de sunt douăzeci şi cinci de ani; şi voi să te văd şi să mor! Să fii sănăfos întru mulţi ani!"

Şi ceti cartea, şi grai Alexandru: „Vai de acela ce nu ascultă de părintele lui!"

Şi se veseliră mult întru acea zi. Şi zise păharnicul: „Alexandre împărate! A furat cineva un păhar împărătesc!" Alexandru zise: „Unde va fi, tot îi va zice păharul lui Alexandru!" Aristotel zise şi

întrebă pe Alexandru: „împărate! dar cum luaşi toată lumea, cum n-a luat-o nimeni pe lume?” Alexandru răspunse; „Avut-am ajutor cu mine: unul cuvântul dulce, altul mâna întinsă, altul judecata dreaptă, altul iertarea la greşiţi. Cu acestea am luat toată lumea.

— Aşa trebuie să fie tot omul împărat!” Şi povesti lui Aristotel câte văzuse pe lume, şi câte împărăţii sfărâmase. Iar Aristotel zise: „Dar visteriile de la împăraţi unde sunt?” zise Alexandru: „La viteji sunt visteriile mele!” Aristotel vorbi apoi: „Să ne faci vreun cocon, Alexandre, să rămâie Macedoniei împărat”. Alexandru răspunse: „Mie nu-mi este dat să fac cocon”.

Şi acolo grăi vornicul lui Alexandru: „împărate: trebuie să strângem haraciurile de la ţări şi de la domni!” El zise: „Cris împăratul mult aur şi argint avut-a, şi nimic nu i-a ajutat şi noi tot i-am luat, şi sparserăm împărăţia lui, şi am pustiit cu vitejii mei!”

Într-o zi văzu Alexandru pe un Persian boier al lui, anume Marchis, care eră bătrân şi şi cănea barba să fie tânăr, şi-i zise Alexandru: „O dragul meu Marchis! de ce îţi căneşti barba? este de ceva ajutor căneala? Păzeşte, că te va înşelă; că tu barba căneşti, iar din picioare slăbeşti; şi tu te ţii tânăr, iar zilele vor fi puţine, şi vei muri, şi înşelat te vei ţinea!” Şi râseră domnii mult de aceasta.

Şi eră de faţă şi un boier anume Alexandru, care eră frumos foarte, dar eră şi fricos, că tot fugea de la răsboiu. Iar împăratul Alexandru îl văzu şi-i zise: „0 dragul meu Alexandre! rogu-te, sau schimbaţi numele, sau să faci tu cum fac eu, că-mi faci ruşine, că fugi de la răsboiu şi oamenii zic că fuge Alexandru împărat şi mie îmi este ruşine!” Şi râseră mult boierii de aceasta, şi glumiră craii. Şi după acea aduseră la Alexandru trei mii de tâlhari de păduri şi ziseră toţi, să-i spânzure. Alexandru vorbi: „De vreme ce văzură faţa mea, nu vor muri, că este datoria domnilor să prindă, iar împăraţii au datoria să ierte şi să miluiască”. Şi le zise împăratul: „Să fie vânători împărăteşti!” Şi le dete lefi şi plaşte împărăteşti. Mai veni apoi un om şi zise: -., Am o fată să o mărit, ci mă rog să mă ajuţi cu zestre!" Alexandru zise: „Daţi-i o sută de băniţi de galbeni". El zise: „Mult îmi pare împărate!" Alexandru

răspunse: „Darul împărătesc mare este!" Şi omul luă galbenii şi se duse.

Şi într-o zi dărui Alexandru pe Aristotel dascălul lui, şi-i dete o sută de ferdele de galbeni, şi zece găleţi de mărgăritar, şi-l puse patriarh peste toţi patriarhii şi-i dete cârjă de aur şi-l trimise la Macedonia să aducă pe Olimpiada mama lui.

Iar într-o zi ieşi un om înaintea lui Alexandru şi-i zise: „împărate, găsit-am o comoară". Alexandru zise: de ai găsit-o, tu ia-o că tot aurul în mâna lui Dumnezeu este; de ar fi vrut Dumnezeu să mi-o dea mie, eu aş fi găsit-o şi nu ai fi găsit-o tu". Omul zise: „împărate, cărat-am trei zile şi trei nopţi, şi-mi ajunge". Alexandru răăphi „Adevărat că au prorocit prorocii că în zilele mele se vor afla comorile lui Iov bogatul". Şi zise Alexandru: „Să încalice toţi oamenii curţii mele!" Şi merse Alexandru cu oamenii săi cu toţi şi merse şi omul care găsise comoara de-i duse pe malurile Eufratului, unde au fost casele lui Iov bogatul; şi descoperiră acolo pivniţa lui Iov, şi găsiră într-însa cinci sute de buţi de galbeni, şi zise Alexandru: „Să ia fiecare!" Şi luară toţi, fiecare cât vru, şi rămaseră o sută de care.

Şi iar ieşi un om înaintea lui Alexandru şi-i zise: „Milueşte-mă, împărate!" Alexandru îi dete^ o cetate cu tot ţinutul ei. El zise: „împărate! nu mi se cade mie să am eu o cetate!" Alexandru răspunse: „Nu socotesc eu cum ţi-se cade ţie, ci socotesc cum mi se cade mie să-ţi dau!"

După aceia aduseră un tâlhar la Alexandru şi grăi Alexandru: „Omule de ce tâlhăreşti?" Omul răspunse: „De sărăcie tâlhăresc eu, de ucid câte un om, şi sunt singur, şi oamenii îmi zic tâlhar; da să mă ierţi, împărate, că tu ieşti mai mare tâlhar decât mine,. Că tu ucizi câte zece mii de oameni şi ţie nu-ţi zic oamenii tâlhar, pentru că ai oameni mulţi, şi îţi zic împărat, iar de-aş avea şi eu cum ai tu, aş fi şi eu ca tine!" Alexandru zise: „Drept grăieşti!" Şi-l iertă, şi-l îmbrăcă şi-l puse căpitan, peste o mie de oameni mai mare.

După aceia sosiră vestitori de la Macedonia, vestind că vine Olimpiada. Alexandru zise: „Domnilor şi crailor, şi împăraţilor, să se gătească toţi cu steagurile fieşte care şi cu şireagurile lor, şi cu cai povodnici, şi toţi să fie cu stemele în capete, şi să iasă înaintea Olimpiadei împărătesei, frumos”.

Şi-i ieşiră înainte cu Ruxandra împărăteasa; şi se întâmpinară amândouă împărătesele şi se sărutară şi se îmbrăţişară; şi zise Olimpiada: „Bine te aflaiu, sufletul meu, şi inima mea, şi lumina ochilor mei, fata mea, Ruxandră împărătească! „ Şi o sărută dulce, Ruxandra zise: „Bine ai venit, maica domnului meu, împărătească a toată lumea!” Şi se suiră în căruţă de aur şi porniră la Alexandru. Iar Alexandru tocmi toţi împăraţii şi craii şi domnii şi voivozii, flecare cu steagul şi cu şireagul; şi aprozi înainte mergeau şi se întâmpinară cu împărătesele şi se închinară până sosi cu împăraţii şi Alexandru călare pe Ducipal, cu căciulă de samur cu pene de statocamil; şi dacă se apropiară, ieşiră împărătesele din căruţă, şi aşternură covoare şi descălecă Alexandru şi se întâmpinară pe covoare şi deferă mâna şi se sărutară „şi zise Olimpiada: „Bine te aflaiu, dragul meu Alexandre, împărat a toată lumea!" Şi-l sărută, şi Alexandru sărută pe mamă-sa dulce; şi purceseră la corturi şi deferă în tâmpine, şi în suri, în trâmbiţe, în nacarade, şi în organe; şi atâtea sunete erau, şi ur lete şi râchezări de cai, şi ropotercât nu se auziâ nimic, că luă minţile omului, şi auzul urechilor, că aşa erau nacaradele, cu trei mii de piscoi, organele cu şapte sute de piscoi, unele groase, altele subţiri, câte nici au mai fost pe lume, nici nu vor fi!

Şi sosiră la corturi, şi şezută la masă şi puse de o parte pe Olimpiada, şi de altă parte pe Ruxandra, şi mult so veseliră la acea masă. Şi a doua zi puse Alexandru tot voinici tineri şi jucară un joc ce se chiamă caruhă, frumos şi minunat; a treia zi jucară alte jocuri ciudate, şi mult se veseliră într-acea vreme.

Şi veni atunci un popă din Ierusalim, şi spuse lui Alexandru că a murit Ieremia prorocul, şi aduse lui Alexandru un cort roşu fără preţ. Şi se scârbi Alexandru de moartea lui Ieremia prorocul şi zise: „Luaţi oasele lui Ieremia prorocul, şi le duceţi la Alexandria,

şi le îngropaţi în cetate, că se va izbăvi ruga lui, că este mare!” Şi aşa făcură.

Într-acea vreme veni o muiere la Alexandru şi zise: „împărate, bărbatul mă bate şi mă suduie, şi ţie, împărate, este duşman”. Alexandru răspunse: „Nu e datoria muierii să părăsească pe bărbat, ci voiu să se înveţe minte altele ca tine!” Şi-i tăie limba muierii, să nu-şi mai părăsească bărbatul.

Într-acea vreme merse Dardauş voivodul la Alexandru şi zise: „împărate, trebuie să ne vedem moşiile, că sunt treizeci de ani de când şi-au lăsat oamenii moşiile lor, şi nu le-au mai văzut”. Alexandru răspunse: „Să scoată daruri scumpe!” Şi începu a dărui pe toţi împăraţii şi pe toţi craii cu cai ară peşti, şi săbii ferecate, şi cu haine de mătase tot cu fir de aur ţesute, şi cu mărgăritar şi cu pietri scumpe; şi zise: „Să meargă fiecare pe la împărăţiile lor”. Alexandru merse apoi cu mamă-sa şi cu împărăteasa lui la EH lat să se plimbe, şi noroadele îi întâmpinară ca să-i cinstească.

Iar într-acea vreme trăia o muiere în Macedonia anume Minerva, şi era vicleană şi rea muiere, şi avea doi feciori la Alexandru, pe unul îl chemă Vreonus, pe altul Levcadus, şi eră Vreonus paharnic, iar Levcadus comis mare. Şi eră Levcadus foarte trufaş. Iar Minerva trimise carte la feciori, şi le zise: „Fii mei! ce folos aveţi voi în ţâri străine, de aţi fi şi împăraţi? Cinstea omului este să domnească la moşia lui, aşa şi voi, cereţi de la Alexandru să vă dea Macedonia, să fiţi împăraţii Macedoniei, iar dacă nu vă va da Macedonia, voi veniţi la mine, că de nu veţi veni, eu mă voiu omorî; iar de nu vă îndураţi voi de Alexandru, să-i daţi din această iarbă ce vă trimit, că vă va da ce veţi vrea voi, iar voi să nu beţi din această iarbă”. Şi cetiră cartea fraţii şi zise Vreonus: „Frate Levcadus! leapădă această iarbă că nu este bună!” fiir Levcadus nu vru să o lepede, ci merse la Alexandru şi vorbi: „împărate Alexandre! să-mi dai Macedonia”. Alexandru răspunse: „O dragul meu Levcadus! Macedonia nu o voi da până la moartea mea; că vreau să mă numesc Alexandru Măcedon, ci-ţi voiu da Azia, Chilichia şi Rusia!” Iar el nu vru să fie împărat acolo, şi chiar atunci vru să otrăvească pe împărat de mânie, şi

nu-l lăsă frate-său, ci mult îl certă, şi zise: „Fereşte-te de acest împărat minunat, că toată lumea vei turba şi noi păţi-vom mai rău decât toţi, şi apoi nici pe mama noastră nu om mai vedea! Fereşte-te şi leapădă iarba”. Dar Levcadus nu ascultă şi aşa cugetă: de va otrăvi pe Alexandru, el va luă pe Ruxandra şi va fi el împărat; atât eră de trufaş!

Şi iar merse la Alexandru şi zise: „împărate dă-mi Macedonia!” Alexandru răspunse: „O dragul meu Levcadus! nu-ţi voi da Macedonia, ci cere altă împărăţie să-ţi dau”. Iar el nu vru, şi îndată băgă otravă în păhar; şi bău Alexandru, şi grăi cătră Filip: „O dragul meu Filipe, vraciule; eu băui vin dulce cu mult amar!” Filip sări şi prinse a topi ierbile cu tiriac, şi dete lui Alexandru de bău, iar Vreonus auzi şi se spăimântă şi junghiindu-se muri.

Alexandru zise: „O dragul meu Filipe! poţi a-mi da zile de la tine?” Filip răspunse: „Oh împărate Alexandre! Dumnezeu poate da zile, iar eu nu pot să-ţi dau zile. Trei zile pot să-ţi dau până îţi vei tocmi împărăţiile”.

Alexandru clătină din cap şi zise: „O mincinoasă şi deşartă lume, şi mărire putredă, cum te arăţi frumoasă în puţină vreme, şi curând îi pierzi pe toţi, cum se zice:

„Nu este bucurie pe pământ să nu se schimbe cu jale, şi nu este pe pământ mărire, ca să nu se sfarme şi să nu cadă”. Şi iar zise: „0 lume şi soare şi toate făpturile pământului, plângeţi astăzi pe Alexandru, că puţină vreme a trăit pe pământ!” Şi iar zise: „0 maica noastră, pământule, cât creşti oameni de frumoşi în lume şi apoi curând îi tragi la tine, şi-i înghiţi pe toţi!” Şi iar grăi: „O dragii mei viteji Macedoneni, puteţi voi oare să mă scoateţi de la moarte, ca să mai fiu cu voi?” Aceasta auzind Macedonenii plângeau toţi cu amar mare şi grăiau: „0 mare împărate Alexandre, de am putea, noi toţi am da zilele noastre pentru tine; ci nu putem; iar împărăţia ta bine ai petrecut pe această lume, cu cinste, şi cu mai mare cinste te vom petrece; ci mergi, Alexandre, la locul tău, unde ţi-e gătit de la Dumnezeu! Aicia bine ai petrecut şi acolo bine vei petrece; şi mergi cu Dumnezeu Alexandre”. Iar Filip vraciul spintecă un cal, şi băgă

pe Alexandru înlăuntru şi zise Filip: „Tocmeşte-ţi împărăţiile, Alexandre, x şi-ţi împarte lumea, împărăţiile şi domniile.” Şi chemă Alexandru pe mamă-sa Olimpiada şi pe Ruxandra împărăteasa şi le sărută dulce şi zise lui Ptolomeu, şi lui Antioh: „Iată fraţilor, pe maica mea, şi împărăteasa mea, le dau în mânile voastre, să le cinstiţi şi să le socotiţi pe frăţia noastră, şi nu le uitaţi; şi Macedonia bine să o socotiţi; şi trupul meu să-l duceţi la Alexandria, şi acolo să-l îngropaţi; şi să ştiţi, fraţilor, că ne vom adună iarăş la judecată, toţi vii şi morţii, şi vom fi goli, stând înaintea dreptului judecător. Şi să ştiţi că în veacul de apoi Turcii vor luă Macedonia, şi voi veţi fi robi lor cum ne sunt ei nouă astăzi, până ce se va sculă popor de la Dunăre, românesc, sfărmând robia!”

Şi iar chemă pe Ruxandra, şi o ţinea de mână, şi grăia: „Oh, fată a lui Darie, dragul meu suflet, inima mea, şi lumina ochilor mei! vezi că veni curând necredincioasa moarte, şi pe noi ne despărţi de vieaţă în lume! Şi credinţa noastră nimeni n-a avut-o, iar acum ne despărţim! Şi vei şti că acum mă duc în lumea cea veşnică, şi de acolo nu mă voi mai întoarce; ci tu rămâi cu Dumnezeu!”

Apoi o sărută dulce, şi chemă pe toţi boierii pe rând şi se iertă cu toţi împăraţii, şi zise: „0 dragii mei Macedoneni, să ştiţi că altul ca Alexandru împăratul, nu veţi mai avea!” Şi zise: „Aduceţi-mi şi pe dragul meu Ducipal!” Şi scoaseră din grajd pe Ducipal şi-l duseră la Alexandru; şi văzând calul pe Alexandru murind, rânchează tare fără de seamă şi bătu cu picioarele în pământ şi se apropia de Alexandru „şi-şi plecă capul la domnul său, şi curgeau lacrimile din ochii lui izvor. Şi-l luă Alexandru de coamă, şi-l sărută pe cap, şi zise: „O dragul meu Ducipal, altul ca Alexandru nu te va mai încăleca!” Iar Ducipal îşi ridică capul, şi privi spre domni şi văzu pe Levcadus, cela ce otrăvise pe Alexandru; şi se repezi la el şi-l lovi cu cornul la inimă, şi-l puse sub picioarele lui şi-l călcă până îl zdrobi. Apoi Ducipal a pornit în lume şi de atunci nu se ştie ce s-a făcut.

Iar Alexandru zise: „Bea şi tu, frate, din păharul pe care mi l-ai dat mie!” Şi Ptolomeu îl dete cânilor;

iar Alexandru vorbi: „Blestemat să fie cela ce va hrăni pe ucigător de domni, şi pe vânzătorul de cetate!”

Şi iar zise Alexandru: „O dragii mei viteji şi împăraţi, cum luarăm noi toată lumea! şi până la Raiu merserăm şi toate le văzurăm, şi le băturăm, şi eu acum nu putui scăpă de moartea năprasnică, şi voi vă uitaţi la mine, şi nu-mi puteţi folosi nimica! Ci eu voi merge unde au mers toţi din veac, iar voi rămâneţi cu Dumnezeu, dragii mei boieri! şi să ştiţi că ne vom vedea iară la judecata cea înfricoşată!”

Acestea grăi marele împărat Alexandru şi muri în ţara Ierusalimului, aproape de Egipt, unde a zidit Iosif cel prea frumos cele şapte jitniţe ale lui Faraon împăratul; şi muri în luna lui August în a 15-a zi şi atâta plângere se făcu, cum n-a mai fost în lume nicăirea, nici nu va fi cât va sta lumea, iar mamă-sa Olimpiada, şi împărăteasa Ruxandra îl plângeau cu multă jale şi lacrimi. Ruxandra plângea şi se jelea: „-0 vai de mine, Alexandre, împăratul meu şi domnul meu, dar eu cu ce-ţi fusei vinovată de mă scoseşi în ţări străine; şi acuma mă laşi jalnică şi amărâtă! Pentru aceasta plângeţi toţi împăraţii, craii şi domnii, tineri şi bătrâni, munţi şi codrii, şi toate râurile şi izvoarăle întristaţi-vă!” Şi iar zise: „0 dragul meu Alexandre, astăzi apuse soarele meu şi al Macedonenilor! o amar mie Alexandre, astăzi se întunecă lumea toată! să plângă soarele şi luna, şi stelele, câmpii şi codrii de amarul meu. O, dragul meu Alexandre, dulce împărat peste toţi împăraţii, lumea şi soarele meu, sufletul meu, inima mea şi dragostea mea, Alexandre de acum înainte, altul nu va încăleca şeaua ta; nici eu de tine nu mă voiu despărţi!” Şi-l sărută dulce de trei ori; apoi luă pumnalul lui Alexandru şi se junghie acolo, şi muri pe braţele lui, şi astfel a făcut ce nu a mai făcut nicio muiere în lume, nicăirea. Şi-i băgară pe amândoi într-un sicriu de aur, şi-i duseră la Alexandria cetate, şi făcură în mijlocul cetăţii un turn înalt, şi-i suiră sus, şi-i puseră şi-i zidiră acolo, şi acolo stau până astăzi.

Şi astfel se săvârşi marele împărat Alexandru la Alexandria cetate; şi rămase împărat acolo Ptolomeu şi fu împărat înţelept pe lume, şi Olimpiada se săvârşi la împăratul cu cinste. Iar Antioh

împărăţia în India lui Por. Şi Filon împărăţia în Persia cu cinste. Iar Antigon împărăţia Râmul şi tot apusul. Şi fură patru împăraţi mari peste toată lumea, în zilele lor binecuvântaţi de Dumnezeu!

SFÂRŞIT